

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT FAKÜLTESİ
MEZUNLARI CEMİYETİ
AYLIK YAYIN ORGANI

İKTİSAT DERGİSİ

OCAK 1970

SAYI 67

TÜRLON

Türk Nylon 6 ipliği

SİFAŞ

SENTETİK İPLİK FABRİKALARI
A. Ş.

MERKEZİ : Bursa — Sanayi Bölgesi

Telefon: 33 12 — 26 44

BÜRO : Bursa — Atatürk Caddesi, Ticaret Bankası, İş Han Kat 1
Tlf: 44 89

BÜRO : İstanbul — Unkapanı Atatürk Bulvarı, Manifaturacılar
Çarşısı No. 3501 — 3502 Telefon: 22 35 73 — 27 72 53

Dikkat !

Daha evvel başka yerde basılan yazılara ücret ödenmez. Yazılarda ki fikirler yazarlara aittir. Cemiyeti ve dergiyl sorumlu kılmaz gönderilen yazılar basılsın veya basılmasın iade edilmez.

Reklâm Tarifesi

Ön kapak içi	500.— TL.
İç sahife	400.— TL.
Arka kapak içi	500.— TL.
Arka kapak	750.— TL.

İKTİSAT DERGİSİ

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İKTİSAT FAKÜLTESİ
MEZUNLARI CEMİYETİ YAYIN ORGANIDIR

İktisaden zayıf bir millet fakrî sefaletten kurtulmaz; Kuvvetli bir medeniyete, refah ve saadete kavuşamaz; İçtimai ve Siyasî felâketlerden yakasını kurtaramaz.
K. ATATÜRK

CİLT : XI

SAYI : 67

OCAK 1970

Flatı : 2.5 TL.

Yıllık: 30-6 Aylık: 15 TL.

YAZI HEYETİ :
İSTANBUL

GÜNGÖR ADAK

NİHAT BATUR

FARUK ÇEHRELİ

RAGİB EKŞİOĞLU

ZEKİ ERGİNSU

ESİN KUYULULU

ŞEMSEDDİN GÜLER

MECİT PİRHASGÖLU

YALÇIN SARI

ORHAN SOFUOĞLU

ATALAY ŞAHİNOĞLU

REŞAD UMUR

RİDVAN YÜKSELEN

ANKARA

OKTAY EMED

İ. TANER BERKÜN

ORHAN BULDAÇ

FAHRETTİN TUNÇÖZ

YAŞAR YAŞER

Sahibi : Cemiyet Adına OKTAY EMED

Yazı İşleri Müdürü : NİHAT BATUR

İdare Müdürü : FARUK ÇEHRELİ

İdare Yeri : Tünel Galip Dede Cad. No. 48/1

Telefon : 44 04 36 - 49 89 03

Basıldığı yer : YENİLİK BASIMEVİ

İÇİNDEKİLER

2. Derginin Sesi ***
3. Ekonomik Durum Renan BAYKAN
9. Ayın Ekonomik Olayları Faruk ÇEHRELİ
14. Avrupa Konseyinin Önemi Hüsamettin TUNCAY
18. Yeni İthalât Rejimi Kararı Faruk ÇEHRELİ
25. Ortak Pazar ve Sanayimiz Eyüp KARADAYI
28. Millî Hesaba, Yatırım, Entegre Şehir
Tasarruf ve Ekonomik Araştırmalar
Arasında İlişkiler Orhan ERDENEN
33. Fikir İşçilerinin Sevk ve İdaresinde
«Kadro - Karakter» Metin SÜDEN

Derginin Sesi!...

Sevgili ve değerli Okuyucularımız,

Yeni yıl ile birlikte Dergimizin yeni cildine de başlamış bulunuyoruz. Bu yıl yurdun ekonomik sorunlarına daha aktif ve yapıcı etki ve katkıda bulunmak üzere programımızı yapmış bulunuyoruz. En büyük desteğimiz ve çalışma kaynağımız olan Cemiyet yöneticileriyle el ele vererek, uzun zamandan beri tasarladığımız İktisat Kongresinin hazırlıkları meyanında tecrübe çalışmalarımıza başlayacağız. Burada tartışılan konular, bir yandan günlük neşir organlarıyla haber olarak halka duyurulurken, siz Sayın Okurlarımıza daha geniş ve köklü bir şekilde Dergimizde sunulacaktır. Tecrübe çalışmaları Cemiyet Genel Merkezinde açık oturum, münazara ve konferans olarak yapılabileceği gibi Dergide açık oturum olarakta ele alınabilecektir. Sizlerden gördüğümüz ilgi ve konuları hazırlama imkânı nisbetinde çok arzu ettiğimiz İKTİSAT KONGRESİ'ni düzenlemeyi millî bir ödev olarak ele alacağız.

Her 12 sayıda bir itiyat haline getirdiğimiz özel sayı ekimiz, gelir vergisi üzerine yapılmış bir çalışma olarak basılmaktadır. Mahdut sayıda bastırıp sadece abonelerimize verdiğimiz özel sayılarımızdan temin etmek isteyen okurlarımızın şimdiden abone kayıtlarını yenilemelerini bilhassa rica ederiz.

Dergimizin hepimizin olduğunu unutmayalım. Onu yaşatmak için etrafımıza, camiamıza duyurun; okuduktan sonra onlara da verin. Eminiz ki sizin dostlarınız da sevecekler ve ilgilenecekler!... Tetkikimizde üzerinde durulmasını ön gördüğünüz konular varsa onları da bildirin. Dergi yazı heyeti ve yazarlarımız dileklerinize cevap vermekten büyük zevk duyacaklardır. Ancak, burada sizlerden gelecek yazıların da dergimize ayrı bir zenginlik vereceğini ayrı bir değer kazandıracığını unutmayalım.

İlgilerinizin devamı bizim çalışmalarımıza yön ve gayret verecek en büyük kuvvet olacaktır.

Sevgi ve Saygılarımızla
İKTİSAT DERGİSİ

Ekonomik Durum

Renan BAYKAN

GENEL

Geçen yazımızda bayramdan önce kısmen hareketlenmeye başladığını bildirdiğimiz piyasa, tekrar durgunluk devresine girmiş bulunmaktadır. Özellikle dokuma ve tekstil sahasındaki durgunluk belirlidir. Fiyat yükselişleri piyasayı olumsuz olarak etkilemekte devam etmektedir. Son aylardaki boykot hareketlerinin de az da olsa piyasaya tesir ettiği ileri sürülebilir.

Bilindiği gibi 10 Aralık 1969 tarihli Resmî Gazete'de 1970 Programı yayınlanmıştır. Programda, 1970 yılında gayri safi millî hasılanın % 7 oranında artması öngörülmüştür. Sabit sermaye yatırımları, gayri safi millî hasılanın % 20,5 ini teşkil edecektir. Toplam yatırımların % 93,3 ünü ise, iç tasarruflarla karşılanması plânlanmıştır. Yatırımlarda özel sektörün payı % 47,5 olacaktır. Öte yandan, cari işlemler açığının 210 milyon dolar olacağı tahmin edilmiştir.

FİATLAR

Aralık ayına ait toptan eşya fiyatları ile geçinme indeksleri, İstanbul Ticaret Odası'na hesaplanmıştır. Bilindiği gibi 1968 yılında ortalama toptan eşya fiyatları indeksi 163,2 seviyesinde belirlenmişti. Aralık ayına ait rakkam 182,2 olarak bulunmuştur. Kasım ayına göre artış % 0,55 dir. Geçen yılın ortalamasına göre ise % 11,64 oranında bir artış gözle çarpmaktadır. İndeksi oluşturan gruplar arasında en büyük artış, yiyecek maddelerinde olmuştur. Bu kalemdeki artış Kasım ayına göre % 1,65 dir.

Diğer taraftan Aralık ayında geçinme indeksleri 213,8 seviyesine ulaşmıştır. 1968 yılı ortalaması bilindiği gibi 196,1 idi. Kasım ayına göre bu indekste ki artış % 1,28, geçen Aralık'a (1 yıl) göre artış ise % 6,5 dir. Gene bu indeksi oluşturan kalemler arasında, gıda maddeleri en yüksek artışı göstermiştir. (% 2,10).

P A R A - B A N K A

Merkez Bankası emisyonu 1969 Ocak ayı başında 9973 milyon lira iken sene sonunda 10.761 milyon T.L. sına yükselmiştir. 1969 yılında tedavüldeki banknotlar ay sonu itibarile aşağıdaki seyri takip etmiştir. Görüleceği üzere Aralık ayı sonunda, bir önceki ay sonuna göre 259 milyon lira kadar azalma meydana gelmiştir.

TEDAVÜLDEKİ BANKNOTLAR
(Milyon Lira)

31 Aralık	1968	9925
25 Ocak	1969	9319
22 Şubat	1969	9418
29 Mart	1969	9511
26 Nisan	1969	9370
31 Mayıs	1969	9632
28 Haziran	1969	9612
30 Temmuz	1969	9886
30 Ağustos	1969	10270
27 Eylül	1969	10512
25 Ekim	1969	10968
29 Kasım	1969	11020
27 Aralık	1969	10761

Ay sonları itibarı ile 1968 yılı tedavüldeki para arzı ortalaması 9148 iken, bu rakkam 1969 yılında 10.023 seviyesine ulaşmıştır. Ortalama artış nisbeti % 9,5 civarındadır. Oysa, 1969 yılında safi millî hasıladaki artış % 7 dir. Para arzı, millî hasılaya oranla 2,5 puan fazla artmıştır. Bu farkın bir kısmı fiat yükselişlerinde rol oynamış, bir kısmı ise, para kullanımının yayılmasına diğer bir deyişle ekonominin moneterizasyonuna yönelmiştir.

Merkez Bankasının 3 Ocak 1970 deki hesap durumundan; merhun altın mik-

tarının 71,8 milyon Kg. dan 62,9 milyon Kg.'a düşmüş olduğu anlaşılmaktadır. Buna uygun olarak serbest altın mevcudu 37,7 milyon Kg.'a yükselmiştir.

Gene 3 Ocakta konvertabl döviz ihtiyatı 1.001 milyon lira olup, geçen yılın Kasım ayı sonuna göre 90 milyon azalmıştır. Döviz borcu ise 591,6 milyon liradan 555,6 milyon liraya düşmüş bulunmaktadır.

D İ Ş T İ C A R E T

1970 Yılı programında, ihracat 600 milyon dolar ve ithalât 880 milyon dolar olarak öngörülmüştür. 70 Programın dik-katî çeken bir özelliği, ihracatın köklü tedbirlerle ancak gelişebileceğinin anlaşılmış olmasıdır. Maliyet ve produktivite gibi hususlar üzerinde durulması ana prensip olarak kabul edilmiştir. Diğer taraftan taban fiatları sisteminin islâhı ve madde millî komitelerinin kurulması ile İhracat Kalkınma Bankasının teşekkülü ile kredili ihracat sistemine yönelmesi olumlu tedbirlerdir.

24. Kota, 5 Ocak tarihli Resmî Gazete'de yayınlanmıştır. Kota, plân ilkelere uygun olarak tanzim olunmuş bulunmaktadır. Ticaret Bakanlığı 860 milyon dolarlık bir ithalâtı derpiş etmektedir. Liberasyon listelerinde kıymet olarak artış müşahade edilmektedir. Bisiklet lâstikleri, pirinç matrisler, vesaire liberasyon listelerine aktarılmıştır. Tahsisli İthal Malları listesinde 127 kotanın değeri düşürülmüş 16 sınıfın ise indirilmiştir. Su ürünleri müstahsileri ihtiyacı kotası ile frigorifik vasıtaları, gemi inşaat ve onarımı için lüzumlu maddeler kotası ile ihracatı teşvik ve geliştirme kotalarının teminat nisbetleri indirilmiştir. Yatık kullanılmış malların ithâlinde yeni kısıt-

layıcı hükümler getirilmiştir.

Transferler yine büyük bir gecikme ile yapılmaktadır. Öyle ki, İthalâtçı transferleri 30 Nisan 1969, sanayici transferleri ise 31 Temmuz tarihi itibarı ile yürütülmektedir.

Dış ticaretimizdeki fiili duruma gelince ihracatta olumlu gelişmenin devam ettiği müşahade edilmektedir. 1969 Ocak-Ekim dönemi itibarı ile ihracatımız 3 milyar 715 milyon lirayı bulmuştur. 1968 in aynı devresindeki kıymet 3 milyar 314 milyon T.L. idi (Artış % 12 den fazla)

Aynı dönemde yapılan ithalât 5 milyar 716 milyon liradır. 1968 in Ocak - Ekim dönemindeki ithalât rakkamı olan, 5 milyar 729 milyon lira ile bu rakkam kar-

şılaştırılırsa, ‰ 2 oranında bir azalma göze çarpar.

Aylar itibarı ile dışticaret durumu aşağıda gösterilmiştir.

Geçtiğimiz yıl Ocak - Ekim döneminde, ihracat artışını sağlayan kalemlerin başında fındık gelmektedir. Aşağıdaki tablodan görüleceği üzere, bir önceki yıl aynı dönemde 532.854.000 T.L. olan kuru fındık ihracatı 747.826.000 T.L. sına ulaşmıştır. Bunun yanında canlı hayvan, tütün gibi kalemler de artış göze çarpmaktadır. Buna mukabil ihracatı azalan maddeler: Hububat, küspeler, madenler, yün kıl, pamuktur. Bilinliğı gibi geçen yıl tabiat şartları yüzünden hububat rekoltesi düşük olmuştur.

AYLIK DIŞ TİCARET DURUMU
(1.000 T.L.)

Aylar	1 9 6 8		1 9 6 9	
	İthalât	İhracat	İthalât	İhracat
Ocak	446.751	503.192	551.529	446.151
Şubat	687.865	553.225	611.054	387.211
Mart	528.397	356.803	662.991	301.844
Nisan	725.941	316.354	557.941	415.959
Mayıs	634.578	117.392	557.839	352.937
Haziran	554.638	179.222	696.118	300.663
Temmuz	554.833	158.957	590.748	204.838
Ağustos	509.386	169.576	496.736	209.991
Eylül	527.825	337.869	496.841	439.674
Ekim	558.296	561.008	496.409	574.563

**BAŞLICA MADDELERE GÖRE
İHRACAT**

	(OCAK - EKİM)	1000 T.L.
Maddeler	1 9 6 8	1 9 6 9
Pamuk	976.505	851.698
Fındık (kuru)	532.854	747.826
Tütün	508.349	539.573
Madenler	233.472	205.145
Üzüm (kuru)	161.925	174.824
İncir (kuru)	49.698	47.480
Hububat	14.132	2.838
Küspeler	149.437	126.446

1968 (10 ay) yılında fındık ihracatı 50.000 ton iken 1969 (10 ay) da 65.000 ton olmuştur. İhracat kıymetinin artmasında daha çok fiyatların uygunluğu rol oynamıştır. Bu devre İtalya ve diğer üretici ülkelerde mahsul kıt olduğundan fındık fiyatı FOB 157 \$ a yükselmiştir. Canlı hayvan sayısında cüz'î bir düşme olmakla beraber, yukarıda belirtildiği gibi kıymet olarak ihracat seviyesi yükselmiştir. Tütün ihracatında bu devre 3.000 ton kadar bir artış, pamukta ise 5.000 tonluk bir gerileme meydana gelmiştir.

BAŞLICA MADDELERE GÖRE İTHALÂT

(Ocak - Ekim)

Maddeler	1 9 6 8		1 9 6 9	
	Miktar (Ton)	Kıymet (1000 TL.)	Miktar (Ton)	Kıymet (1000 TL.)
Makineler	104.960	1.361.519	89.237	1.665.961
İlaç ve boya	218.354	538.502	240.711	608.337
Akaryakıt	2.997.389	497.399	2.671.653	451.021
Gübreler	899.271	361.378	1.026.151	444.712
Demir ve çelik	290.710	329.777	343.102	400.228
Mensucat ve iplikler	44.536	325.643	36.141	285.368

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, gübre demir ve çelik gibi ana maddeler ihracatında bir artış meydana gelmiştir. Buna karşılık, diğer kalemlerde düşüş gözle çarpmaktadır.

Başlıca memleketlere göre ihracatı-

mız aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Buna göre 1968 yılına oranla söz konusu devrede B. Almanya, Fransa, İsviçre, İtalya ve Macaristan'a olan ihracatımız artmış, ABD, İngiltere, Japonya, Lübnan ve Rusya'ya olan ihracatımız düşmüştür.

BAŞLICA MEMLEKETLERE GÖRE
DIŞ TİCARETİMİZ
Ocak - Ekim

1.000.000 T.L.

Memleketler	İHRACAT		İTHALÂT	
	1 9 6 8	1 9 6 9	1 9 6 8	1 9 6 9
B. Almanya	518	693	1.168	1.066
ABD	466	445	879	906
Fransa	154	196	217	201
İngiltere	243	215	760	710
İsviçre	172	191	166	263
İtalya	149	302	513	584
Japonya	129	88	91	70
Lübnan	145	126	35	37
Macaristan	97	115	139	161
Rusya	211	209	210	258

Aynı devrede A.B.D., İsviçre, İtalya, Lübnan, Macaristan ve Rusya'dan olan ithalâtımız artmış, sözkonusu edilen diğer ülkelerden ise azalmıştır.

ÜRETİM

Sınai üretimin, 1968 yılına nazaran artmakta olduğunu geçen sayımızda belirtmiştik. Tesbit edilerek yayımlanan rakamlara göre, aylık üretim durumları şöyledir:

ÜRETİM DURUMU

1000 Ton

	Linyit (Özel)	Demir (Devlet)	Kükürt	Ham petrol	Çimento
Ocak	169	46	2,0	294	178
Şubat	137	22	1,9	256	349
Mart	122	79	1,9	300	456
Nisan	119	79	2,0	297	527
Mayıs	126	109	2,3	294	558
Haziran	149	110	2,0	307	573
Temmuz	156	124	2,0	309	628
Ağustos	153	141	1,8	317	589
Eylül	150	112	1,5	305	558
Ekim	151	118	2,4	313	609

Ayrıca şeker üretiminin ise bu yıl % 25 noksan olacağı belirtilmiştir. 1969'da fındık rekoltesi 160.000 ton olmuştur. Hava-
ların gayri müsaitliği nedeniyle buğday
ürününün bu yıl % 40 noksan idrâk edile-
ceği ifade edilmektedir. Öte yandan zey-

tinyağı rekoltesinin 35.000 ton olduğu sa-
nılmaktadır. Tiftik üretimi ise 1969 yılın-
da 4.000 ton olarak gerçekleşmiştir. İçin-
de bulunduğumuz sene aynı miktar üre-
tim beklenmektedir.

— 0 —

MEHMET EMANET

Muhasebe ve Organizasyon Bürosu emrinizdedir.

Her türlü Ticarî ve Sanayî Muhasebe Sosyal Sigorta ve İşletme
Organizasyon İşleri, Tescil ve İlânı, Harici Muhaberet Muame-
leleri Sürat ve Emniyetle yapılır.

Mercan Tesbihçi Sok. Çelebi Han No. 30

BEYAZIT — İSTANBUL

Tel: 27 52 06

Ayın Ekonomik Olayları

Türkiye - Ortak Pazar 1964 - 1969 İlişkilerinin özeti

Faruk ÇEHRELİ

Türkiye - Ortak Pazar ilişkileri memleketimiz açısından en önemli noktaya gelmiş bulunmaktadır. Geçiş döneminin uzatılması veya ikinci döneme geçilmesi konusunda uzun süreden beri ekonomik çevrelerden münakaşalar yapılmakta idi. Üzerinde önemle durulan nokta; hiç şüphesiz emekleme devresinde olan sanayiimizin güçlü Ortak Pazar ülkeleri karşısında hayatiyetlerini muhafaza edip edemeyecekleri noktasında toplanmaktadır.

Ortak Pazar'la ilk temaslar 1/Ocak/1958 tarihinde imzalanan Roma Anlaşması ile başlamış bulunmasına rağmen, el'an sanayiimizin iç pazara hitap eder durumdan kurtulmak çabası göstermediğini müşahade etmekteyiz. Müstehlikin istisnaları esasına dayanan, gümrük duvar-

ları ve dış ticaret rejiminde sağlanan kolaylıklarla monopol durumu yaratmak gayesine yönelmiş sanayiimizin bu şekil çalışma hastalığından kurtulamıyacağı umumi bir kanaat olarak ifade edilmektedir. Zaman mefhumu, beklemek sanayiimiz için derlenme toparlanma bakımından bir faktör olmaktan uzaktır. Yatırımlarda, makro gayeler bakımından kapitalin produktivitesini artırmak amacı ile, düşünülen hedeflere uygun yatırımlara ancak Plânlama Teşkilâtınca müsaade edilmektedir. Bu durum iç piyasada rekabetin neticesi bir fiyatın doğmasına mani olmakta; produktivite tedbirlerine tevessül etmek gibi ekonomik yollara baş vurmak bir zaruret olarak işletmeler için kendini kabul ettirememektedir. Bu durum karşısında dozu zamana göre ayarlanacak bir dış etkenin varlığını bir an evvel kabul

etmekten başka çare kalmadığını görmek-
teyiz.

Son durum olarak ikinci döneme geç-
mek için hükümetimizin kararı beklen-
mektedir.

Türkiye'nin ikinci döneme geçiş ari-
fesinde birinci dönemin bir özetini okur-
larımıza vermeyi faydalı görmekteyiz.

Ortak Pazar - Türkiye ilişkileri üze-
rine eğilen ciddi bir teşekkül olarak İk-
tisadî Kalkınma Vakfının Bülteninden al-
dığımız özetini aşağıda sunuyoruz:

1964 yılı başından, 1969 yılı Mayıs

ayına kadar Türkiye, Ortak Pazar'dan 1
milyar 203 milyon 728 bin dolarlık mal
ithal etmiş, aynı dönem içinde de 869
milyon 717 bin dolarlık mal ihraç etmiş-
tir.

Altı ülkede çalışan Türk işçilerinin
resmî sayısı 182 bin 346'ya yükselmiş ve
dokuz yıl içinde yurda resmen transfer
ettikleri döviz 461 milyon 422 bin 306 do-
ları bulmuştur.

Aşağıda Ortak Pazar ile beş yıllık e-
konomik ilişkilerimizin yıllara göre dökü-
münü bulacaksınız:

TİCARİ MÜBADELER	1964	1965	1966	1967	1968	1969
						Ocak-Mayıs
İthalâtımız (bin dolar)	154.529	162.292	236.470	237.915	281.896	130.626
İthalâtımıza oranı (yüzde)	28.7	28.5	32.9	34.7	36.9	39.1
İhracatımız	137.773	156.851	171.420	176.680	164.140	62.853
İhracatımıza oranı	37.9	33.5	34.9	33.8	33.0	29.7

Fililen Ortak Pazar ülkelerinde çalışan
işçilerimiz :

ÜLKE	1967	1968
Almanya	135.700	161.682
Belçika	6.153	4.247
Fransa	1.000	4.000
Hollanda	10.000	12.417
TOPLAM	152.959	182.346

Yurt dışında çalışan işçilerimizin
döviz transferleri :

YILI	DOLAR OLARAK YEKÜNU
1964	8.114.000
1965	69.781.884
1966	115.334.365
1967	92.336.246
1968	107.355.811
1968 (5 ay)	29.600.000
1969 (5 ay)	38.800.000
	431.822.306

Kaynaklar: Çalışma Bakanlığı ve Maliye
Bakanlığı

TÜRKİYE - ORTAK PAZAR İLİŞKİLERİ

— Hazırlık Dönemi —

İkinci Dünya Savaşı sonrasında girişilen iş birliği çalışmaları, Avrupa'da üç ay- rı ekonomik entegrasyon hareketinin doğ- masına yol açmıştır: AET, EFTA ve Ko- münist blok ülkelerini içine alan COME- CON.

Siyasî, ekonomik ve kültürel gelişimi- ni Avrupa'ya bağlamış olan Türkiye'nin AET ve EFTA'nın başlattıkları hareketlerin dışında kalmasının, politik ve ekonomik alanlarda seçtiği temel prensiplerle bağ- daşamayacağı noktasında birleşmiştir. Bu durumun anormal bir sonucu olarak Türkiye kuruluş devrelerinden itibaren Avrupa entegrasyon hareketleriyle yakın- dan ilgilenmiş ve gayretlerini EFTA'ya na- zaran daha köklü, ileri ve kuvvetli bir bir- lik yaratma yolunda bulunan ve dış tica- retimizde daha önemli bir yer işgal eden Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ile iliş- ki kurmaya yönelmiştir.

Türkiye, Roma Andlaşmasının 1 Ocak 1958'de yürürlüğe girmesini müteakip 31 Temmuz 1959 tarihinde, Yunanistan'dan sonra, ikinci Avrupa ülkesi olarak, Toplu- lukla akdi bir bağ kurmak için müracaat etmiştir.

Bu müracaatın AET Konseyi tarafın- dan olumlu karşılanması üzerine başlayan Türkiye-Topluluk müzakereleri dört yıl sür- dükten sonra anlaşma 12 Eylül 1963 de Ankara'da imzalanmıştır.

1 Aralık 1964'de yürürlüğe giren Or- taklık Anlaşması, birbirini takip eden üç dönem sonunda, Türkiye'nin «Topluluğa tam üye» olmasıyla sonuçlanacak şekil- de hazırlanmıştır.

Söz konusu üç dönemden birincisi, uzatma imkânından yararlanılmadığına gö-

re 1 Aralık 1969 da sona ermiştir. Bu devre, Türk ekonomisini, Topluluğa tam üye olabilecek seviyeye getirmeyi amaç edinmişti. Hazırlık döneminde Türkiye'nin yükü yukarıda belirtilen amaca uygun ekonomik gelişmeyi gerçekleştirmek idi. Öte yandan Türkiye'nin bu çabalarına, AET'nin yardımı öngörülmüştü. Ticarî al- landa Türk ihraç mallarından bazılarında -tütün, kuru üzüm, kuru incir, fındık ve narenciye- indirimli gümrük kontenjanları sağlanmıştır.

Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Toplu- luğuna dahil ülkelerle genel ticarî ilişki- leri, dış ticaretimizde her zaman önemli bir yer tutmuştur. İthalât ve ihracatımız- da, yıllara göre bazı ufak değişikliklerle % 30 ile % 35 oranında yer işgal etmiş- tir. Topluluk üyesi ülkelerle 1968 yılında ihracatımız 164, ithalâtımız ise 282 milyon dolara erişmiştir. Bu rakamlar aynı yılda- ki genel ihracat ve ithalâtımızın sıra ile % 33 ve % 36.9'na tekabül etmektedir.

Topluluk üyesi ülkelerin tarife kon- tenjanı açtığı dört maddemizde yapılan ihracat 1964 yılından bu yana düzenli ola- rak artan bir çıkış göstermiştir.

1964 yılında Topluluğa yaptığımız ih- racat hacmimizin 100 kabul edilmesi ha- linde, 1968 yılındaki endeksler kuru in- cirde 138, fındıkta 145, kuru üzümde 198 ve tütünde de 201'i temsil etmektedir. Bu dört ürünün Topluluğa ihracatında elde edi- len gelirler, 1968 de genel ihracat gelir- lerimizin % 16'sına, Altılarla yaptığımız ihracattan elde edilen gelirlerin ise % 48 zine ulaşmaktadır.

Anlaşmada öngörülen esaslara uygun olarak 1 Aralık 1967 tarihinde Türkiye ih- raç potansiyeli olan bir seri madde için ancak ihracat mevsiminin kapanmasından sonra yürürlüğe girdiğinden etkiler hak-

kında yeterli istatistikler elde edildikten sonra bir değerlendirme yapmak mümkün olabilecektir.

Malî yardımı ise AET'nin bu alandaki görevli organı olan Avrupa Yatırım Bankası kanalıyla ve beş yıllık bir süreyle verilen 175 milyon dolarlık proje kredileri teşkil etmiştir. Bu krediler kalkınma planımızda bulunan ve anlaşmanın amaçlarının gerçekleştirilmesi bakımından faydalı olan yatırım projelerinin finansmanına tahsis edilmiştir.

Enfrastrüktür projeleri için alınan krediler 30 yıl vade, 7 yıl ödemesiz dönem ve % 3 faiz şartlıdır.

Sanayi projelerinin finansmanı için ayrı bir sistem öngörülmüştür. Bu sistem, Türk hükümeti ile adı geçen banka arasında 8.12.1964 tarihinde imzalanan bir genel anlaşma ile tesbit edilmiştir. Bu anlaşmaya göre, Banka sınaî kredileri 30 yıl vade, 7 yıl ödemesiz dönem ve % 4.5 faiz şartları ile Türk hükümetine vermekte, Türk hükümeti de ara bir otorite (kamu sektörü için Devlet Yatırım Bankası, özel sektör için Sınaî Kalkınma Bankası) aracılığıyla, teşebbüs gerçekleştirecek müesseseye devretmektedir. Bu genel esaslar içinde Avrupa Yatırım Bankası, anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar 9'u kamu ve 24'ü de özel sektöre ait olmak üzere 33 projeye kredi vermeyi kararlaştırmış ve bu projelere ait finansman mukaveleleri imzalanmıştır. Yıl sonuna kadar bakiye kalan kredi miktarı da kullanılmış olacaktır.

Ortaklık Komitesi ikinci döneme geçiş konusunda yaptığı çalışmalarla ilgili olarak ilk raporunu 13 Mayıs 1969 tarihinde toplanan Ortaklık Konseyine sunmuş ve Konsey, Ortaklık Komitesini, Türkiye'nin ekonomik gelişmesini ve Ortaklık hedef-

lerini gözönünde tutarak, Ankara Anlaşmasının ruhuna uygun bir «katma protokol» hazırlamakla görevlendirmiştir. Ancak hızlandırılan faaliyetlere rağmen Türkiye'nin ortaklıkta ikinci devreye geçişi ile ilgili çalışmaların 1 Aralık tarihine yetiştirilemeyeceği daha Ekim ayında ortaya çıkmıştır. Bununla beraber Türkiye-AET Ortaklık Komisyonu, Konseyin aldığı bir karar üzerine görüşmelerin hızlandırılması yolunda adım atmış ve 10 Ekimde büyükelçiler, 21 Ekimde de bakanlar seviyesinde toplanılması kararı alınmıştır. Ancak Türkiye'nin hazırlık döneminden, geçiş dönemine atlamasıyla ilgili son detayların gözden geçirileceği bu toplantılar sonradan tehir edilmiştir.

10 Kasım 1969 da yapılan bakanlar seviyesindeki toplantıda geçiş dönemine geçmek ile ilgili meseleler ele alınmış ve Ortaklık Komitesinin bir katma protokol projesi yanında, yeni malî protokol ile ilgili bir taslak hazırlanmasına karar verilmiştir. Toplantıda her iki taraf arasında bazı esaslı görüş ayrılıkları olduğu ortaya çıkmıştır.

Ortaklığımızın geçiş dönemi şartları üzerinde son kararı vereceği umulan Ortaklık Konseyi toplantısı, 9 Aralık Salı günü Brüksel'de yapılmıştır.

Bu toplantıda Topluluğun son teklifleri bildirilmiş ve bunların bir bütün olarak incelenmesi, kabul veya reddi istenmiştir; Türk heyeti teklifleri Hükümetimize intikal ettirmek için mehil istemiştir. Şimdi bu tekliflerin kabulü veya reddi hususunda hükümetimiz karar verecektir.

1970 yılı Programının ana hatları belli olmuştur. Programa göre, 1970 yılında, 1969 fiyatları ile gayrisafî millî hasıla 126 milyar 300 milyon liraya ulaşacaktır.

Devlet Plânlama Teşkilâtınca hazırlanan rapora göre, 1970 yılında fert başına düşen gayri safi millî hasılanan 1969'a nazaran yüzde 4.4 oranında artarak 3 bin 556 lira, fert başına düşen özel tüketimin de yüzde 2,6 oranında yükselecek 2 bin 393 lira olması beklenmektedir.

Devlet Plânlama Teşkilâtının, 1970 yılı programının makro hedefleri konusunda hazırladığı raporda, şu görüşler yer almaktadır :

Büyüme hızı :

— Ağustos ayında yapılan geçici tahminlere göre, 1969 gayrisafi millî hasılanın sabit fiyatlarla yüzde 6,8 oranında artması öngörülmektedir. 1970 yılında ise, gayrisafi millî hasılanın yüzde 7 oranında artması hedef alınmıştır.

Yatırımlar :

— 1970 yılında toplam sabit sermaye yatırımlarının 25 milyar 900 milyon liraya ulaşması hedef alınmıştır. Böylece, 1969 yılı, yatırımların tahmini gerçekleşme miktarına göre, 1970'te yüzde 12.6

oranında bir artış öngörülmektedir. Bu artışla, toplam yatırımlar gayri safi millî hasılanan yüzde 20,5'ini teşkil edecektir. Ayrıca özel yatırımların yüzde 14.3 oranında artarak 12 milyar 300 milyon lira, kamu yatırımlarının da yüzde 11 oranında artarak, 13 milyar 600 milyon lira olması öngörülmektedir.

Özel yatırımlar :

Sabit sermaye yatırımlarının dağılımı, özel sektör lehine değişmektedir. 1970 yılında toplam yatırımların yüzde 47,5'unun özel sektör eliyle gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. Dağılım değişikliğinde, teşvik tedbirleri yanında, kamu sektörünün iştirak ettiği karma yatırımların artması da etkili olmaktadır.

Tasarruflar :

1970 yılında 26 milyar 400 milyon lira seviyesinde iç tasarruf sağlamak hedef alınmıştır. Öte yandan, 1968 yılında bir misline yakın artış kaydederek 2 milyar lirayı aşan dış tasarrufların 1969'da bir milyar 800 milyon ve 1970 yılında da 1 milyar 900 milyon lira olacağı tahmin edilmektedir.

Avrupa Konseyinin önemi ve Türkiye

Hüsamettin TUNCAY

5. Mayıs. 1949 da on Avrupalı Devletin (İngiltere, Fransa, Belçika, Danimarka, Hollanda, Lüksemburg, İtalya, İsveç, Norveç ve İrlanda) bir araya gelmesiyle kurulan Avrupa Konseyi'nin vücut buluş sancıları, Sir Winston Churchill'in 21. Mart. 1943 de yaptığı aşağıda metni gösterilen radyo konuşmasında belirtmeğe başlamıştı. Filhakika Churchill, bu konuşmasında :

«Birleşmiş Milletleri ve ileride bütün diğer milletleri içine alacak veya temsil edecek uluslararası bir kuruluşa bağlı bir Avrupa Konseyi ile bir Asya Konseyi kurulmalıdır.

Avrupa Konseyi'ni veya buna benzer bir isimle anılacak bir kuruluşu yaratmamız ve bunu hakikaten kudretli bir varlık haline getirmemiz lâzımdır. Onun emrine gerekli kuvvetler verilmeli ve anlaşmaları çözecek bir de mahkemesi bulunmalıdır. Bu kuvvetler, Konsey'in kararlarını yürütecek kudrette ve yeni saldırılarla yeni harp hazırlıklarını önleyebilmelidir. Kuvvetler, ulusal veya uluslararası birlik-

lerden ve gerekirse her ikisinden teşkil edilmelidir.

Kurulacak Konsey'in bütün Avrupa'yı içine alması ve ileride Avrupa ailesinin belli başlı dallarını da kapsaması gerekeceğini herkes kabul edebilir.» demişti.

İki defa patlak veren dünya savaşı, özellikle Avrupa ülkelerine bir çok fâcialara sebep olmuş ve derin üzüntüler, ızdıraplar getirmişti. Bu fâcia ve ızdıraplar, devlet adamlarını barışın sağlanması alanında çaba harcamağa sevk ediyordu.

Churchill'in yukarıda naklettığımız teklifi, bu atmosfer içinde bulunan Avrupa ülkelerince olumlu karşılanıyordu.

İkinci Dünya Savaşı sona erdikten sonra, bu yolda çalışmalar artmış ve 1948 Mayısında Lahey'de «Avrupa Kongresi» toplanmıştır. Bu kongre'ye, 16 ülkeden 713 delege ve 10 ülkeden de gözlemciler katıldı. Kongre'de birleşik bir Avrupa İnsan Hakları Beyannamesi ve bir İnsan Hakları Mahkemesi kurulmasına ait teklifler görüşüldü.

Lahey Kongresini tâkiben «Avrupa Hareketi» adı altında gayri resmi bir kuruluş vücuda getirildi. Adı geçen kuruluş; Fransa, Belçika, Hollanda, Lüksemburg ve İngiltere hükümetlerine 18. Ağustos 1948 de birer muhtıra göndererek bir «Avrupa Meclisi» kurulmasını resmen teklif etti. Nihayet hazırlanan statü 5. Mayıs 1949 da yazımızın başında isimleri zikredilen 10 Avrupa ülkesi yetkililerince imzalandı. Statütünün bu imzalanış tarihi, her yıl «Avrupa Günü» olarak anılmakta ve kutlanmaktadır.

Konsey'in amacı, «üye memleketlerin ortak memleketini teşkil eden ideal ve ilkeleri korumak, yaymak aynı zamanda üyelerin sosyal ve ekonomik gelişmelerini sağlamak için aralarında daha sıkı bir işbirliği vücuda getirmek» tir.

Bu gayeye; müşterek menfaatleri ilgilendiren problemlerin tartışılması, anlaşmalar akdi, kültürel, sosyal, bilimsel, hukuki ve idari alanlarda birlikte hareket edilmesi, insan haklarının ve ana hürriyetlerin korunması ve geliştirilmesi suretiyle ulaşılması Statüde öngörülmüştür. Bundan sadece, Konsey bünyesinde tarafsız üyelerin mevcudiyeti sebebiyle millî savunma hariç tutulmuştur.

Avrupa Konseyi'ne üye olmanın, üye memleketlerin Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası teşekküllerdeki faaliyetlerine zarar getirmeyeceği de Statüde belirtilmiştir.

Türkiye, Avrupa Konseyine 1949 Ağustosunda dahil olmuştur. Bu katılma, 17. Aralık. 1949 tarih ve 3456 sayılı Kanunla onaylanmıştır. Avrupa Konseyine katılımımız, ülkemizin bir Avrupa Devleti olarak tescil ve teyidi bakımından da önemli bir husustur.

Avrupa Konseyi'nin halen 18 üyesi vardır. Konsey'in organları, bir Bakanlar Komitesi ile bir İstişari Asambleden iba-

rettir. Bunlara ilâveten bir Avrupa İnsan Hakları Komisyonu ile bir Avrupa İnsan Hakları Divanı kurulmuştur.

Türkiye, aşağıdaki organlarda devamlı olarak temsil edilmiştir.

Bakanlar Komitesi, Bakan Delegeleri, Uzman Komiteleri, İstişari Asamble (10 temsilci, Avusturya 6, Belçika, 7, Danimarka 5, Fransa 18, Federal Almanya 18, Yunanistan 7, İzlanda 3, İrlanda 4, İtalya 18, İngiltere 18, Malta 3, Kıbrıs 3, İsviçre 6, İsveç 6, Norveç 5, Hollanda 7. Lüksemburg 3) Avrupa İnsan Hakları Komisyonu, Avrupa İnsan Hakları Divanı.

Üyelerin Konsey bütçesine katılma payları, nüfus sayılarına göre hesaplanır ve değişir.

Avrupa Konseyi'nin organları, bir Bakanlar Komitesi ile bir İstişari Asamble'den ibarettir. Anılan bu organların çalışmaları, uluslararası memurlardan mürekkep bir Sekreteryaya tarafından yürütülür.

Üye Devletlerin temsilcilerinden tekküp eden Bakanlar Komitesi Avrupa Konseyi adına hareket eder.

Devletleri, dışişleri bakanları temsil eder. Ancak, Dışişleri Bakanlarının zamanlarının yetersizliği, Komite'ye bazan vekâleten temsilci gönderilmesine sebep olmaktadır. Şüphesiz vekâleten gönderilen bu temsilciler, Dışişleri Bakanlıklarının en ileri gelenlerindendir. Komite toplantıları gizli yapılmakta olup başkanlık, İngiliz alfabetik sırasına göre, üyeler tarafından icra edilmektedir.

Komite, Statüde yazılı Konsey gayelerinin gerçekleştirilmesi için Avrupa konvansiyon ve anlaşmaları hazırlar ve muayyen problemlerin halli için ne şekilde müşterek bir politika izlenmesi gerektiği yolunda tavsiyelerde bulunur. Prensip itibariyle uyulması gereken bu tavsiyeler, üye devletleri kesin bir şekilde bağlamaz.

Bakanlar Komitesi, Asamble'ye yıllık rapor hazırlar. Asamble ile Komite arasındaki bağlantıyı, 18 dışişleri bakanı ile 18 Asamble üyesinden vücuda gelen bir Karma komisyon yapar.

İstişarî Asamble'ye gelince; tamamen istişarî mahiyette olan bu Asamble, Avrupa Konseyi'ne üye olan devletin 147 temsilcisinden mürekkeptir. Her devletin temsilci adedi, ülkelerin nüfus sayılarına göre değişmekte olup terekkep şekli de, parlamentolardaki siyasî partilerin kuvvet oranını aksettirir. Asamble, Avrupa'nın demokratik halkoyu için bir forum niteliğindedir.

Bugünkü duruma göre, üye devletlerin temsilci adedi şöyledir :

Fransa 18, Batı Almanya 18, İtalya 18, İngiltere 18, Türkiye 10, Belçika, 7, Hollanda 7, Avusturya 6, İsviçre 6, İsveç 6, Danimarka 5, Norveç 5, İrlanda, 4, Kıbrıs 3, İzlanda 3, Lüksemburg 3, Malta 3 olup aynı sayılarda yedek üyeler de vardır.

Asamble, normal toplantısını her yıl üç oturum halinde yapar; Asamble Başkanının veya Bakanlar Komitesinin teklifi ile fevkalâde olarak da toplanabilir.

Asamble, oturumun başlamasından önce bir başkan ile sekiz başkan vekilinden terekkep eden büroyu seçer ve müteakiben; Siyasi Komisyon, Ekonomi Komisyonu, Hukuk Komisyonu, Tarım Komisyonu, Bütçe Komisyonu, Sosyal Komisyonu, Kültür ve Bilim Komisyonu, Temsil Edilmeyen Uluslar Komisyonu, Teknoloji Komisyonu, Metod Komisyonu, Nüfus ve Mülteciler Komisyonu ve Mahallî İdareler Komisyonu'nu vücuda getirir.

Her komisyon, kendi çalışma konusu ile ilgili birer rapor hazırlar. Asamble'nin iki toplantı arasındaki işleri görmlük üzere 35 üyeli bir Daimi Komisyon teşkil edi-

lir ki bu Komisyon, Asamble adına faaliyetinde bulunmaya yetkilidir.

Statünün birinci maddesinde, Konsey'in amacını gerçekleştirme vasıtalarından biri olarak «anlaşmalar»ın yapılması öngörülmüştür. Bugüne kadar çeşitli konularda konsey tarafından 50 den fazla anlaşma düzenlemiştir. Bu konvansiyonların bazıları Konsey üyesi olmayan hükümetlerin de imzasına açıktır. Meselâ, Kültür Konvansiyonu, İspanya ve Papalık, Yeni Buluş Patentlerinin Beynelmilel tasnifi hakkındaki Konvansiyon da Avustralya tarafından imzalanmıştır. Konsey'in hazırladığı ilk büyük ve önemli sözleşme, 3. 9. 1953 de yürürlüğe giren «Avrupa İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Koruma Sözleşmesi»dir. Bu sözleşme, Fransa ve İsviçre dışındaki Konsey'in bütün üyeleri tarafından imzalanmıştır. Bilindiği üzere anılan Sözleşme, «İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi»nde yazılı insan hak ve hürriyetlerini teminat altına almaktadır.

Sözleşmenin 4 üncü maddesinde «Her insanın yaşama hakkının Kanunun himayesi altında olduğu, hiç kimseye işkence edilemeyeceği, kimsenin mecburi çalışmaya tâbi tutulamayacağı, kanuni haller dışında hiç kimsenin tevkif ve hapsedilemeyeceği, aksi halde tazminat istemeğe hakkı olduğu»,

8. ve 12. maddelerinde «özel ve aile hayatının dokunulmazlığı, din hürriyeti, fikirlerin açıkca ifadesi, toplanma ve dernek kurma hürriyetleri»,

14. maddede «Haklardan yararlanmada fertler arasında cins, ırk, renk ve politik kanaat gibi nedenlerle insanlar arasında farklılık gözetilemeyeceği» belirtilmiştir. Âkit devletler, Sözleşme'yi imzalamak suretiyle bu hakları kendi ülkelelerinde uygulamayı garanti ve taahhüd etmişlerdir.

Öte yandan, Konsey, Batı Avrupa'nın

en büyük bölgesel topluluğudur. Üyeleri arasında Türkiye'nin de bulunduğu Nato, İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilâtı ile ileride tam üye olarak katılmanız öngörülen Müşterek Pazarı'nda belirtmemiz gerekir. Bu topluluklara dahil devletlerin Avrupa Konseyi'ne üye olmaları, Türkiye'nin Konsey üyeliğinin önemini arttırmaktadır.

Konsey'in az gelişmiş ülkelere kalkınma yardımı projelerini desteklemekte olduğunu da gözönüne alırsak, ülkemizin

bu kabil yardımlardan menfaatlerimize en uygun bir tarzda faydalandırılması hususu, yukarıda bahsettiğimiz Konsey üyeliğimizin önemini daha da bariz bir hale getirmektedir.

NOT : Bu yazının hazırlanmasında, Avrupa Konseyi Enformasyon Müdür'üğünce yayınlanmış olan «Avrupa Konseyi» adlı broşür ile Meydan—Larousse'dan faydalanılmıştır.

0

Dikkat! Yeni Çıktı

İKTİSAT FAKÜLTESİ YAYINI

OTOMASYON

ve

SOSYAL MESELELERİ

Prof. Dr. Orhan TUNA

Doç. Dr. Nusret EKİN

Fiat : 32,25

Yeni İthalât Rejimi Kararı ve Yönetmeliği

FARUK ÇEHRELİ

1 — İthalat rejimi para politikasının bir aracı olmaktan çıkartılmalıdır.

2 — Anlaşmalı memleketlerle yapılan ithalatta peşin fiat mutabakatı şarttır.

3 — İthalat kotalarında «merci müsaadesi» ve lüzumsuz konan «münhasır mukaveleleri fabrika acenteleri» takyidatlarıyla muayyen şahısların ve teşekküllerin monopol durumu yaratması önlenmelidir.

5. Ocak. 1970 tarih, 13391 sayılı resmi gazetede yayınlanan ithalat rejimi kararının verdiği yetkiyle Ticaret Bakanlığı aynı gazetede yeni İthalat yönetmenliğini,

AİD yönetmeliğini altı aylık liberasyon ve tahsisli ithal malları listelerini ilan etmiş bulunmaktadır. Ticaret Bakanlığı ayrıca ihracat rejimi için bir karar yayınlamamış bulunduğu göre eski ihracat rejimi Haziran ayına kadar muteber olacaktır.

İthalatımızın 1970 yılı programına sadık kalınarak hazırlanmış bulunduğunu görüyoruz. 1970 yılında 880 milyon dolarlık ithalat programda öngörülmüştü. 24. Kötada ise yekün olarak 860 milyon dolarlık ithalat yapılması düşünülmüştür.

İthalatın listeler itibariyle durumu 1970 yılı programına göre şöyledir :

1 — Tahsisli ithal malları listesinde	250	milyon \$
2 — Liberasyon listelerinde	400	» \$
3 — Anlaşmalı memleketlerden	105	» \$
4 — Çeşitli Yollardan	125	» \$
	+	

Yekün 880 milyon \$

İthalatın nev'i itibariyle durumu 1970 programında aşağıdaki gibidir :

Tüketim malları	55 milyon dolar
Yatırım malları	375 " "
Ham madde	450 " "
	+
Yekün	880 milyon dolar

Yeni ithal rejiminin hemen hemen prensip itibariyle 22 inci ve 23 ncü kotalara benzediğini söyleyebiliriz. Mahzurları öteden beri ifade edilmesine rağmen dış ticaret bilhassa ithalat rejimi para politikasının bir aracı olmaktan çıkartılmamıştır. Ortak Pazar geçiş devresine girmek için Bakanlar kurulunun kararı beklediği bir sırada, sanayi mamullerinin maliyetleri üzerinde büyük rolü olan teminat nisbetlerinin yüksekliği ve transferlerin 8-9 ay gibi bir süre beklemesi önlenmemiştir. Kalkınma çabasının ilk hamlesi olarak, arızı diye düşünülen takyidatlı ithalat, rejiminin sonucu, ithalat kârlılığını devam ettirdikçe teminat nisbetlerinin artırılması ve transferlerin geciktirilmesi ithalatı önleyici bir faktör olarak düşünülemez. Paranın bu derece pahalı olduğu bir memlekette doğuracağı sonuç; sanayi mamulleri fiyatlarının yükselmesidir. Haddizatında 860 milyon dolarlık ithalatın kısıtlanması da millî ekonomimiz için olumlu sonuç doğurmaz. 55 milyon dolarlık tüketim maddeleri üzerinde yapılacak bir tasarrufda düşünülemez. Tahsisli ithal malları listelerinin gerek özel sektör içinde ve gerekse Ticaret Bakanlığı ve Bakanlıklar arası komitede geçtiği süzgeç «tahakkuk ettirilmemesi halinde ziyan tevhit edecek» noktaya kadar bu listelerin mühtevasını indirmektedir.

Fazla emisyonu mas etmek için ithalat rejimi bir arac olmaktan çıkartılmalıdır.

Anlaşmalı memleketlerle yapılan it-

halatta, fiatların millî ekonomimizin içinde bulunduğu durumu istismar gayesiyle yükseltilmesini önleyici bir hüküm gene ithalat yönetmenliğine konmamıştır. Bilhassa anlaşmalı memleket teşekküllerinin Türkiye'deki mümessillerinin gayretkeşliğiyle anlaşmalı memleketlerden getirdiğimiz malların fiatları dünya piyasası ile ilgisini kesmiş durumdadır. Fiatlar dahilî piyasanın durumuna, nihai müstehlin satın alma gücüne göre, yani monopol malları fiatlarının tesbidindeki esaslara uyularak hazırlanmaktadır. Bunun önüne geçmenin bugünkü şartlar içinde tek yolu anlaşmalı memleket satıcıları ile veya onun Türkiye'deki mümessiliyle peşin fiat mutabakatı yapmaktır. Bu hususu odalar birliği veya odalar birliğinin vazifelerine direceği odalar kolaylıkla yapabilirler.

Merci emrindeki kotaların nihayetinde gayesinin dışında neticeler doğurduğunu bilmeyen artık kalmamıştır. Takyidatlar kaldırılmalıdır. Münhasır Fabrika acentelikleri takyidatı 290 ıncı kotada yer alan 84 41 12 pozisyonlu sanayi makinelerinden elan kaldırılmamıştır. Bu kotada yer alan makineler her tamircide bakım ve onarım görebilecek cistendir. Bilhassa anlaşmalı memleketlerden yapılan ithalatta bu hüküm monopol yaratmakta kotanın esas prensibi olan alenilik ve umumilik prensibini zedelemektedir. Anlaşmalı memleketlerin Türkiye'de yalnız bir firmaya mal vermek hususundaki ötedenberi tahakkuk ettirmeye çalıştıkları gayelerini «münhasıran mukaveleli fabrika acen-

teleri» kaydıyla elde etmekte idirler. Araba, traktör gibi bakım ve servis isteyen mallardan gayrisi için «münhasıran mukaveleli fabrika acenteleri» kaydının kaldırılması gerekmektedir.

Yetkili bankalarca, ithal olunacak malların, doldurulacak ithal müsaadesi formüllerinde FOB, CIF, CF, CI değerlerinin ayrı ayrı belirtilmesi gerektiği hususunda konan hüküm bir fayda sağlamadığı ve ithalat yapılmadan bilinmediği cihetle kaldırılması gerekir.

İthalat rejiminin karakteristiği olarak sanayiciye daha fazla korunmaya yöneldiğini söyleyebiliriz. Sanayi kotalarının artırılmış olması bunun işaretidir.

Liberasyon listelerinin çoğu aynı kalmış bir iki kota tahsisli ithal malları listesine aktarılmıştır. Buna rağmen liberasyon, ithalatın ağırlık merkezi olarak kalmıştır.

Liberasyon listesine bisiklet lastikleri, kükürt, piring matrisler ilâve edilmiştir.

Tahsisli ithal malları listesinde 16

kotanın değeri yükseltilmiş, 127 kotanın değeri azaltılmıştır.

Montaj sanayinin ham maddesini teşkil eden bazı kotalarda büyük indirimler yapılmıştır.

İthalat rejimi kararının 2 ve 7 inci maddeleriyle ithalat yönetmeliğinin 27 nci maddesinde değişiklik yapılmıştır.

İthalat rejimi kararının 2 inci maddesine aşağıdaki yeni fıkra eklenmiştir. «İşbu karara ekli ithal listeleri dışında ticarî mahiyette mal ithalini öngören kararname teklifleri, Ticaret ve Maliye Bakanlıklarının görüşü alınarak, Bakanlar Kuruluna sevk edilir.»

İthalat rejiminin 7 inci maddesi daha genişletilerek yeni bir fıkra ile takviye edilmiştir. İlâve edilen fıkra şöyledir : «Ancak, kusurlu (Defolu), standart dışı (substandart), yatık ve düşük kaliteli malların ithaline Ticaret ve Sanayi Bakanlıklarınca müştereken müsaade edilebilir».

İthalat yönetmeliğine temdit alınmış muameleler için imal süresi verilmesini önleyen kısıtlayıcı bir hüküm ilâve edilmiştir.

MİKTARI İNDİRİLEN KOTALAR

— 2 No'lu Kota,	150.000.-	Dolardan	...125.000.-	Dolara
— 5 » »	1.000.000.-	»	...800.000.-	»
— 16 » »	200.000.-	»	...180.000.-	»
— 19 » »	200.000.-	»	...180.000.-	»
— 20 » »	100.000.-	»	... 90.000.-	»
— 22 » »	5.000.-	»	... 90.000.-	»
— 27 » »	900.000.-	»	...180.000.-	»
— 28 » »	200.000.-	»	...120.000.-	»
— 29 » »	150.000.-	»	...120.000.-	»
— 37 » »	100.000.-	»	... 90.000.-	»
— 42 » »	250.000.-	»	...200.000.-	»

— 46	»	»	200.000.-	»	...180.000.-	»
— 49	»	»	100.000.-	»	... 10.000.-	»
— 56	»	»	80.000.-	»	... 70.000.-	»
— 57	»	»	350.000.-	»	...300.000.-	»
— 63	»	»	240.000.-	»	...220.000.-	»
— 64	»	»	60.000.-	»	... 50.000.-	»
— 75	No'lu Kota,		150.000.-	»	...120.000.-	»
— 85	»	»	85.000.-	»	... 70.000.-	»
— 94	»	»	75.000.-	»	... 65.000.-	»
— 97	»	»	100.000.-	»	... 90.000.-	»
—100	»	»	320.000.-	»	...290.000.-	»
—106	»	»	75.000.-	»	... 70.000.-	»
—107	»	»	125.000.-	»	...110.000.-	»
—109	»	»	800.000.-	»	...725.000.-	»
—112	»	»	75.000.-	»	... 70.000.-	»
—113	»	»	150.000.-	»	...120.000.-	»
—114	»	»	100.000.-	»	... 90.000.-	»
—119	»	»	400.000.-	»	...350.000.-	»
—123	»	»	350.000.-	»	...300.000.-	»
—137	»	»	100.000.-	»	... 50.000.-	»
—149	»	»	2.500.000.-	»	2.200.000.-	»
—153	»	»	120.000.-	»	... 90.000.-	»
—166	»	»	140.000.-	»	...120.000.-	»
—169	»	»	650.000.-	»	...600.000.-	»
—171	»	»	200.000.-	»	...180.000.-	»
—177	»	»	80.000.-	»	... 75.000.-	»
—186	»	»	150.000.-	»	...130.000.-	»
—187	»	»	80.000.-	»	... 70.000.-	»
—199	»	»	100.000.-	»	... 95.000.-	»
—201	»	»	1.000.000.-	»	...900.000.-	»

—202	»	»	100.000.-	»	... 90.000.-	»
—204	»	»	205.000.-	»	...195.000.-	»
—214	»	»	500.000.-	»	...450.000.-	»
—221	»	»	100.000.-	»	... 90.000.-	»
—226	»	»	75.000.-	»	... 70.000.-	»
—235	»	»	100.000.-	»	... 90.000.-	»
—244	»	»	750.000.-	»	...650.000.-	»
—245	»	»	1.100.000.-	»	1.000.000.-	»
—246	»	»	100.000.-	»	... 90.000.-	»
—247	»	»	100.000.-	»	... 95.000.-	»
—250	»	»	25.000.-	»	... 1.000.-	»
—252	No'lu	Kota,	125.000.-	»	...115.000.-	»
—261	»	»	250.000.-	»	...220.000.-	»
—267	»	»	400.000.-	»	...340.000.-	»
—274	»	»	100.000.-	»	... 90.000.-	»
—278	No'lu	Kota	10.000.-	Dolardan	... 1.000 Dolar	
—282	»	»	100.000.-	»	... 40.000.-	»
—288	»	»	1.500.000.-	»	1.300.000.-	»
—291	»	»	110.000.-	»	...100.000.-	»
—297	»	»	200.000.-	»	...180.000.-	»
—298	»	»	200.000.-	»	...180.000.-	»
—299	»	»	100.000.-	»	... 40.000.-	»
—304	»	»	155.000.-	»	...125.000.-	»
—307	»	»	150.000.-	»	...135.000.-	»
—308	»	»	85.000.-	»	... 80.000.-	»
—321	»	»	100.000.-	»	... 90.000.-	»
—325	»	»	500.000.-	»	...440.000.-	»
—328	»	»	75.000.-	»	... 70.000.-	»
—343	»	»	750.000.-	»	...650.000.-	»
—346	»	»	100.000.-	»	... 90.000.-	»

DERGİSİ

—350	»	»	250.000.-	»	...220.000.-	»
—355	»	»	15.000.-	»	... 10.000.-	»
—389	»	»	4.500.000.-	»	4.000.000.-	»
—390	»	»	4.500.000.-	»	4.000.000.-	»
—391	»	»	750.000.-	»	...650.000.-	»
—393	»	»	400.000.-	»	...300.000.-	»
—394	»	»	300.000.-	»	...250.000.-	»
—399	»	»	100.000.-	»	... 90.000.-	»
—401	»	»	300.000.-	»	...250.000.-	»
—402	»	»	465.000.-	»	...400.000.-	»
—404	»	»	300.000.-	»	...250.000.-	»
—406	»	»	350.000.-	»	...300.000.-	»
—408	»	»	600.000.-	»	...500.000.-	»
—409	»	»	75.000.-	»	... 70.000.-	»
—410	»	»	400.000.-	»	...350.000.-	»
—411	»	»	200.000.-	»	...180.000.-	»
—412	»	»	100.000.-	»	... 90.000.-	»
—413	»	»	200.000.-	»	...180.000.-	»
—414	»	»	150.000.-	»	...130.000.-	»
—415	»	»	150.000.-	»	...130.000.-	»
—416	»	»	100.000.-	»	... 75.000.-	»
—417	»	»	100.000.-	»	... 90.000.-	»
—418	»	»	300.000.-	»	...270.000.-	»
—422	»	»	400.000.-	»	...350.000.-	»
—423	»	»	120.000.-	»	...100.000.-	»
—424	»	»	200.000.-	»	...180.000.-	»
—427	»	»	350.000.-	»	...300.000.-	»
—430	»	»	200.000.-	»	...180.000.-	»
—432	»	»	1.000.000.-	»	...350.000.-	»
—434	»	»	200.000.-	»	...180.000.-	»

İ K T İ S A T

—435	»	»	175.000.-	»	...150.000.-	»
—437	»	»	125.000.-	»	...100.000.-	»
—438	»	»	450.000.-	»	...400.000.-	»
—443	»	»	200.000.-	»	...180.000.-	»
—444	»	»	500.-	»	...450.000.-	»
—445	»	»	1.450.000.-	»	1.400.000.-	»
—448	»	»	2.000.000.-	»	1.000.000.-	»
—449	»	»	2.100.000.-	»	2.000.000.-	»
—450	»	»	750.000.-	»	...650.000.-	»
—452	»	»	200.000.-	»	...150.000.-	»
—453	»	»	2.000.000.-	»	1.800.000.-	»
—454	»	»	3.000.000.-	»	2.700.000.-	»
—457	»	»	350.000.-	»	...300.000.-	»
—458	»	»	1.000.000.-	»	...900.000.-	»
—459	»	»	934.000.-	»	...300.000.-	»
—462	»	»	500.000.-	»	...450.000.-	»
—463	»	»	100.000.-	»	... 90.000.-	»
—464	»	»	250.000.-	»	...200.000.-	»
—465	»	»	2.750.000.-	»	2.000.000.-	»
—468	»	»	8.000.000.-	»	6.000.000.-	»
—469	»	»	325.000.-	»	...300.000.-	»
—470	»	»	500.000.-	»	...300.000.-	»
—471	»	»	150.000.-	»	...100.000.-	»

Ortak Pazar ve Sanayiimiz

EYÜP KARADAYI

Ortak Pazarın geçiş dönemine intikalimiz için, Brüksel'de yapılmakta olan çalışmalar sona ermek üzeredir.

Bilindiği gibi daha önceki toplantılarda çalışmaların 1 Ocak 1970 den evvel bitirilemeyeceği ve bu nedenle geçiş dönemine girişimizin bir süre gecikeceği ifade edilmmişti.

Son günlerde ise günlük basında, her ne şekilde olursa olsun, Türkiye'nin geçiş dönemine girişinin geciktirilmeyeceği ve çalışmaların behemehal yukarıda belirtilen tarihe kadar bitirileceği haberleri yeralmış, bu istek ve inisiyatifin «Biz»den geldiği yolundaki yorumları da Brüksel istikâmetinde kesafet peyda eden «görevli»ler trafiği de doğrular nitelikte görülmüştür.

Bu arada hariciye kesiminin çabukluk ve mutlak surette Ortak Pazar'ın ikinci etabına başlamak gerektiği görüşünde olduğu, diğer görevlilerin ise acele edilmemesi ve bu arada intibakta kolaylık getirecek şart ve olanakların iyice olgunlaşmasına çalışılması görüşünde oldukları da sızan haberler arasındadır.

Her ne şekilde ve suretle olursa olsun, genç Türk sanayii için yeni bir dönemin başlayacağı önemli bir tarihi kararın alınmak üzere olduğu şu günlerde, soruna kısaca bir kere daha gözatmak ta fayda görüyoruz.

Bugüne kadar daha ziyade Ortak Pazar'ın ihracat ürünlerimiz, bazı ithal malları yönünden sağlayacağı avantajlar ve işgücü akımını daha da hızlandırmak suretiyle, ekonomimize dolaylı olarak yararlılığı üzerinde durulmuştur.

Buna mukabil sanayi sektörü için; Serbest rekabet ile kalite ve fiyatların olumlu yönde gelişmesine yol açılacağı, yerli sanayiın disipliniye edileceği gibi ifade ve sloganlar dikkat çekicidir.

Sanayi çevrelerinin görüşleri genellikle dramatik çöküntü, yıkılma edebiyatına kaçmadan, intibak şartlarının dikkatle ve en az hasarla darboğazın geçilmesine imkân vermesi merkezindedir.

Görüşlerin böylece sivri noktalarıyla ortaya konmasından da kolayca anlaşılabileceği üzere Ortak Pazar'a giriş olayı, ne kadar hassasiyetle ayarlanırsa ayar-

lansın! sanayiimiz için ancak bir rekabet ortamı getirecek ve çetin bir sınav olacaktır.

Bu sınav derece derece centilmen-
ce bir müsabaka, amansız bir mücadele
şeklinde de nitelenebilir veya yorumla-
nabilir.

Ne var ki, her konuda olduğu gibi,
gelecekle ilgili tahminlerde «gerçek»le
yüzyüze geldiği zaman ortaya çıkan
büyük farklılık, ve gelişmeler yumuşak
tâbir ve sloganlarla geçirilmemekte-
dir.

Son olarak Brüksel'den gelen haber-
ler hiç iç açıcı görülmemektedir.
9 Aralık'da yapılan bakanlar seviyesin-
deki müşterek toplantıda, Konsey'e tek-
lif olunan modelimiz üzerinde hiçbir gö-
rüşme yapılmadığı gibi, Ortak Pazar'ın
mukabil teklifi bir ultimatom havası için-
de önümüze sürülmüştür. Haber alındı-
ğına göre, bu toplantıda Topluluk Bakan-
ları adına konuşan Hollanda Dışişleri
Bakanı Mr. Lunz, özetle tekliflerinin bir
bütün olduğunu ve bir paket gibi tama-
minin kabul veya reddedilmesi gerekti-
ğine temas ettikten sonra;

«Teklifimizin aynen kabulunu tavsi-
ye ederim. Yoksa reddi halinde yeniden
müzakerelere ancak Mart ayında başla-
nabilecek ve o tarihe rastlayan İtalya
genel seçimleri sebebiyle daha da geri
kalabilecektir» demiştir.

TEKLİFLERDE NELER VAR?

Gine Brüksel'den sızan haberlere
göre; Topluluk tekliflerinin ana hatları
şöyle özetlenebilmektedir.

— Genel prensip, Türkiye'ye taşıya-
mayacağı kadar ağır yükler getirmemek-
tir.

— Türkiye ithalattan aldığı gümrük
ve benzeri tescilli vergileri prensip ola-

rak 12 yılda ve başlangıçta % 10 ve üç
yıl sonra da % 10'luk nisbetlerle indire-
cektir.

— Mevcut ve doğuş halindeki Türk
sanayiini korumak üzere bir istisna rejimi
kabul edilmektedir. Bu 22 yıllık istis-
na rejimi muhtevası AET'den yapılan
ithalâtın % 45 ini aşmayacak, başlan-
gıçta % 5 , gelecek on yıl için de % 20
indirim gerçekleştirilecektir.

— Türkiye'de üretilmeyen yatırım
malları ve hammaddeler için 8 yıllık bir
«Hızlandırılmış rejim» uygulanacaktır.
1967 yılı AET ithalâtımızın % 20 si tuta-
rındaki bu rejim muhtevası 8 yıllık süre
içinde, başlangıçta % 20 ve sonra da 6
kademede % 10 nisbetlerinde gümrük
indirimi yapılacaktır.

— Topluluk, Türkiye menşeli mal-
lara geçiş dönemi başlangıcında % 100
nisbetinde indirim yapacaktır.

— Listeler arasında mahfuz tutulan
aktarma yapabilme imkânı Yunanistan'a
kıyasla daha geniş tutulmaktadır.

— Tekstil ürünlerimiz bu kolaylık-
lardan ancak bazı kotalar içinde fayda-
lanabilecektir. 6-12 yıl süreyle;

— Pamuk ipliği : 150 ton için % 75
indirim.

— Ham pamuklu : 100 ton için % 75
indirim.

— Halı : Limit olmaksızın % 40 in-
dirim uygulanacaktır.

— Tarım sektöründe ise, eski kon-
tenjanlar, hem adet, hem de miktar ola-
rak biraz daha genişletilerek devam edi-
lecek, bu ad-hoc kolaylık rejimleri her iki
yılda bir gözden geçirilerek arttırılacak,
fakat belirli bir program ve takvim tes-
bit edilmeyecektir.

— Topluluk geçiş döneminde Tür-
kiye'ye;

195 milyon \$ ucuz kredi
25 « \$ normal piyasa
kredisi olmak üzere toplam 220 milyon
\$ kredi sağlayacaktır.

9 Aralık görüşmelerine katılan Dışiş-
leri Bakanımız Çağlayangil ve heyetimiz
«kabu lveya red» cevabı istenen Topluluk
tekliflerini özellikle;

a) Bizden belirli takvimler istenildiği
halde tarımda AET'nin bir gelişme takvi-
mi tesbitine yanaşmaması,

b) Tekstil ve tarım ürünlerimize koy-
dukları tahditlerle, kısa vadede ihraç im-
kânı yaratılmaması,

c) Talep ettiğimiz 400 milyon \$ lık
ucuz kalkınma kredisine mukabil, şartları
iyi olmayan ve az miktarda kredi teklif
edilmesi,

nedenleriyle kabul edilemeyeceği ve du-
rumun hükûmete götürülerek kararın ora-
da alınacağı cevabını vermişlerdir.

Aradan geçen kısa sayılacak bir süre-
den sonra Dışişleri Bakanı Çağlayangil'in
yayınlanan son beyanatındaki «Türkiye Or-
tak Pazar'a girmeye hazırdır» ifadesi, hü-
kûmetimizin «Paket»i olduğu gibi kabul
etmeye hazır bulunduğu delildir. Geliş-
meleri ve açıklanacak kesin şartları bek-
lemekten başka yapılacak birşey bulun-
mamaktadır.

Millî hesaba, yatırım, entegre şehir, tasarruf ve ekonomik araştırmalar arasındaki sıkı ilişkiler

Orhan ERDENER

İstanbul Belediyesi
Beşyillik Plân ve
Yatırım Müdürü

İkinci Beşyillik Kalkınma Plânının 1970 yılına ait uygulama esaslarına ait Devlet Planlama Teşkilâtı'nın tavsiyelerinin Bakanlar Kurulu'nda onaylanması ve Resmî Gazetete'nin 10 Aralık 1969 tarih ve 13373 sayılı nüshasında yayınlanmasından sonra, şehirleşme hareketlerinin millî hasılda yerinin önemi bir defa daha acık olarak belirtilmektedir.

İstatistiklere bakıldığı zaman millî gelirleri yüksek sanayileşmiş memleketlerin şehirselleşen nüfuslarının köy (ziraat-ormancılık-çiftçilik) nüfuslarına nazaran en az % 50 yi bulduğu ve aştığı görülmektedir.

Burada millî gelir tanımı ve hesaplanma metodları üzerinde biraz durmak faydalı olacaktır.

Bilindiği gibi millî gelir bir refah ölçüsüdür. Üretilen piyasa mal ve hizmetlerinin toplamı o memleketin millî gelirini gösterir. (Not : Bazı memleketler millî geliri, üretim maliyeti ve fert paylarına göre başka bir metodla hesaplanmaktadır.)

Memleketimizde -kabule şayan- ilk sistematik millî gelir hesaplanması 1936 yılında Ekonomi Bakanlığına bağlı olarak kurulan Türk Ofis Teşkilâtı Konjonktür dairesi tarafından hazırlanarak, 1.330.300.000 T.L. sı bulunmuştur.

Son senelerde, daha ziyade millî gelir özel kişilerin -tüketimleri + yatırımlar + devlet harcamaları olarak hesaplanmaktadır.

Ekonomik, sosyal, hukukî, fizikî, ilh... konuların tarihi oluşum içinde vaziyetlerini ortaya koyan şehir araştırmaları lüzumu bilhassa memleketimiz için önemle ortadadır.

Aynı maksatla önce «şehir»in ne ifade ettiği üzerinde durmak gereklidir.

Şehir (diğer isimleriyle site, medire, burg, grad, kent) tarih çağlarının belirli bir dönem sonrasında beliren «millet-mation» dediğimiz bir millî topluluğun sosyal ve ekonomik düzeninde en etkili örgütlenmedir. Gelişecek kültür ilerlemelerini, teknolojiyi, felsefî asamaları yoğunlaştırarak millî gelirlerde etkisini gösterir. Örnek olarak şahıs başına Türkiye'nin oniki katı millî hasıla içinde bulunan Amerika Birleşik Devletlerinde uzmanlar, bu neticenin, genel nüfusun % 75 inin şehirlerde yaşamalarıyla mümkün olduğunu belirtmektedirler.

«Şehir-site» bilindiği gibi sosyal, ekonomik, mali, estetik, tarihî, fizikî ilh... konulardan meydana gelmiş çok yönlü bir örgüttür. Her konu kendi bünyesi içinde spekülâtif ve dinamik olarak inceleneceği gibi, bu konuların birbirleriyle ilişkileri bakımından da aksiyon halinde incelenirler.

Bütün bu münasebetlerden ekonominin sanata; ticarî hayatın yapı düzenine; Üniversite hareketlerinin teknolojiye; teknolojinin yaşama düzenine; yaşama düzeninin tekrar ekonomiye, sanayi, ticarete ilh... etki ve katkıları olarak şehir yerleşir, gelişir ve millî bünye içinde önemli yerini alır.

Bu karşılıklı ilişkilerin meydana geldiği gelişmiş, dengeli şehirlere «integré = integrate şehir» denilmektedir.

Aynı görüşler içerisinde Başbakanlık Devlet Plânlama Teşkilâtı'nın (1968-1972 yıllarını kapsayan) İkinci Beşyillik Kalkınma Plânı'nda şu esaslar vazedilmiştir :

«İkinci Beşyillik Kalkınma Plânı'nın temel gelişme hedefi, gayrisafî millî hasılayı 1967-1972 yılları arasında yüzde 40,3 arttırmaktır».

Şimdide hatırlamak için safî ve gayrisafî millî hasıllar üzerinde biraz duralım :

«Safî millî hasıla = tüketim mallarının kıymeti + hizmetlerin kıymeti + safî yatırım'dır. (Bazı çalışmalarda safî millî hasıladan sermayenin eskime payı çıkarılarak da hesaplanır.)

Gayrisafî millî hasıla ise = tüketim mallarının kıymeti + hizmetlerin kıymeti + gayrisafî yatırım'dır.»

Bütün bunlar şehirleşmenin ve şehir ekonomisinin unsurlarıdır.

Tekrar Devlet Plânlama Teşkilâtı'nın -yukarıda kaydettiğimiz- İkinci Beşyillik Kalkınma Plânı'nda ki konumuzla ilgili esaslarını kayda devam edelim :

«Türk ekonomisinin karşılaştığı yapısal güçlüklerin süratle ortadan kaldırılması ve kaynakların en etkin bir şekilde kullanılması zorunludur.

İkinci Beşyillik Plân, ekonominin yılda ortalama % 7 oranında gelişmesini öngörürken, bu gelişmenin sağlanabilmesi ve devam ettirilebilmesi için köklü bir yapısal değişimin (kırsal yaşayıştan şehirselsel yaşayışa geçişin) meydana getirilmesini de hedef olarak almıştır.

Sanayileşme ve aynı yönde gelişen sanayi hareketleri birbirine bağlıdır. Hızlı bir gelişme temposuna erişme bakımından ekonominin sanayi hızının yükseltilmesi ve kalkınma gayretleri içinde buna

bağlı olarak gelişen şehirleşmenin desteklenmesi zorunlu görülmüştür.»

«Sanayileşmenin, şehirleşmenin ve şehirleşmeye bağlı sorunların en etkili şekilde çözüme ulaştırılması için imar plânı yapımı çalışmaları geliştirilecek, bu konuda, gelişme potansiyeli yüksek şehirlerin imar plânlarının hızla hazırlanmasına öncelik verilecektir.»

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün tesbitine göre şehirli nüfusun yıllık artış hızı 1960-1965 döneminde binde 51,5 olarak toplam nüfus artışından fazladır.

«Büyük şehirler, büyüklükleri ölçüsünde şehirleşmenin iktisadî ve sosyal gelişmeye katkısını arttıran bir güç kazanmaktadır.»

«İlgili konularda belediyeleri de kapsayacak bilgileri toplayabilmesi, koordinasyonun sağlanması, plân ve program çalışmalarını tek bir üniteye koordineli bir şekilde hazırlaması amacıyla İller Bankası bünyesinde (istatistik, araştırma, koordinasyon ve plânlama ünitesi) kurulacak ve mahallî idarelerin organizasyon, metodrasyon, kârlılık ve verimlilik gibi ilkelerin gerçekleştirilmesi konusu incelenecektir.

İl seviyesinde izleme ise (1969 yılı İcra Plânı'na göre) İl Koordinasyon kurullarınca yapılacaktır.

«İl Koordinasyon kurulları, kamu kuruluşlarının 1968 programına göre o ilde yapmaları öngörülmüş bulunan yatırımlarını plân ve program ilkelerine uygun şekilde ve belirtilen süre içinde gerçekleştirmesi için gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlar ve program uygulamasını il seviyesinde izler.

Bu ihtiyaçlarla, genel sekreterliğini Belediye Beşyillik Plân ve Yatırım Müdürlüğünün yaptığı «Şehir Sorunlarını Araş-

tırma ve Plânlama Yüksek Kurulu»nun teşkiline başlanılmıştır.

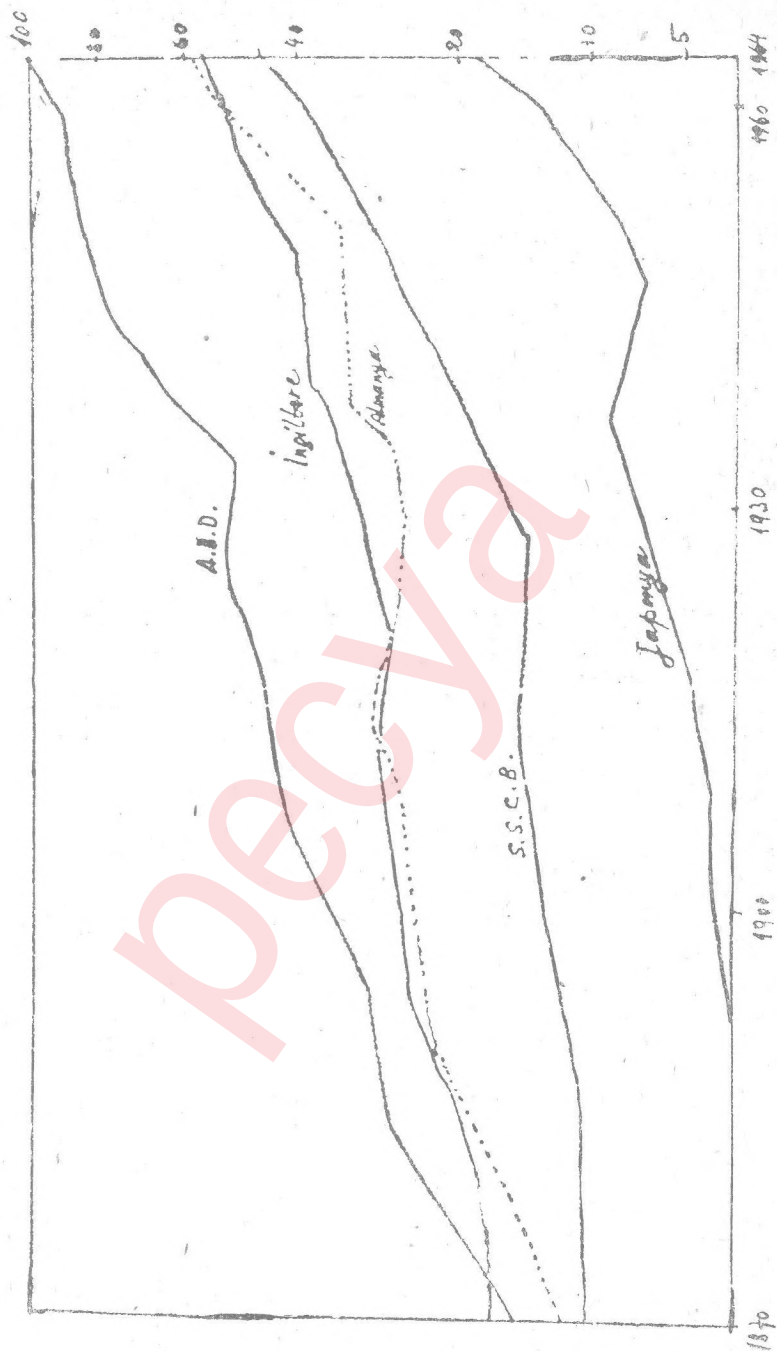
Bütün bu teklif ve çalışmalara uygun olarak İkinci Beşyillik Kalkınma Plânı'nda (Sf. 268): «Şehirlerden doğrudan doğruya sorumlu olan kuruluşlar Belediyelerdir» denilmektedir.

Hazırlığı yapılan Yeni İmar ve Belediye Kanunlarında, memleketimiz şehir ve belediye bünyelerinde ileri bir merhaleyi ifade edecek olan Mahallî İdareler Birliği ile «Şehir Sorunlarını Araştırma ve Plânlama Yüksek Kurulu»nun mevzuatla tesbit edilmiş müşterek çalışması temennisidir ki, bu araştırmaların artık, şehir nazım plânlarının fizikî oluşlardan çok ekonomik konuları içine aldığı anlaşılmıştır ve hiç şüphesiz programsızlığın doğurduğu Birleşmiş Milletler üyesi devletlerin en az millî gelire sahip üç milletinden biri olmaktan kurtulmayı hedef olmaktadır.

Böylece ekonomistlere, şehir gelişimi ve entegrasyonu için çok olumlu geniş çalışma imkânları ortaya çıkmaktadır.

Bilumum kamu ve özerk teşekküllerin birer işletme olarak ele alınması gerekli olduğuna göre, her kuruluşta veya bu kuruluşların gurublarında şehir entegrasyonunun ekonomik hesaplarını çıkarcak, millî hasıla bakımından gelişimi düzenliyecek «iktisat müfettişleri»ne ihtiyaç fazladır.

1970 yılı programının uygulanması, koordinasyonu ve izlenmesine dair kararın yayınlandığı Resmî Gazete'nin 10 Aralık 1969 tarih ve 13373 sayılı nüshasında (Madde : 1 — İkinci Beşyillik Kalkınma Plânı ve 1970 yılı programında tesbit edilmiş olan hedeflere ulaşmak amacıyla program ve eklerinde yer almış bulunan yatırımların yeniden düzenlenme meselelerinin, sektör programlarının, iktisadî ve sosyal politikaların ve bunlarla ilgili ted-

birlerin uygulanması, koordinasyonu ve izlenmesi ilgili kuruluşlarca zamanında ele alınır ve dikkatle yürütülür» denilmektedir.

Şehrimizde, yatırım çalışmaları yapmak üzere «yatırım plânı komitesi» teşkili lüzumlu görülmektedir. Ancak yatırım plânı için, bütün verilerin ekonomik değerlerinin sağlam esaslarla tesbit edilmesi ve gelişmeleri önlemek için koordinasyon gereklidir. Devlet Plânlama Teşkilâtı da, ilk koordinasyon kurullarının kuruluşunu zaruri görmüştür (1969 yılı İcra Plânı «sf. 3-4»).

Diğer bir hususta ekonomik platformu yaratan tasarruf, tüketim ve yatırım durumlarıdır. Bankacılık, genel iş imkânları da şehir ekonomisinin kuvvetlendirdiği hareketlerdir.

Jane Jacobs'un The Economy of Cities (1969), Knoph'un Cities (1965) kitapları bu hususlarda istifadelidir.

Birde İktisadî Kalkınma Vakfı'nın Aralık 1969 tarih ve 33-2 sayılı Ortak Pazar'la ilgili yayınından aşağıdaki paragrafı alabiliriz : «Fransız pazarının en büyük karakteristiklerinden biri, Paris'in taşıdığı önemdir. Paris sadece Fransa nüfusunun % 20'sini barındırmakla kalmayıp, aynı zamanda önderliği ile bütün Fransız piya-

sasına tesir eder. Memlekette bütün satış üniteleri beslenmelerini, tedariklerini sağlamak üzere «alım merkezleri» kurmuşlardır. Bunların büyük bir kısmı Paris bölgesindedir.»

1970 yılı başında nüfusunun 3 milyonu aştığı tahmin edilen 275 kilometre kare alana yayılmış bir «süper metropol» olarak İstanbul'un acil ihtiyaçlarının belirtilen esaslar ve çalışmalar içinde derhâl ele alınmasının, arşivlenmesinin; bölge, yurd ve dünya ilişkileri içinde programa bağlanmasının zorunlu olduğu; genel nüfusumuzun % 50 ye yaklaşan oranının şehirlerde yaşadığı düşünülürse, İstanbul'da başlayacak ve devam edecek araştırma programlama çalışmalarının diğer şehirler için iyi bir örnek teşkil edeceği bellidir.

Kaldı ki İstanbul, memleket ekonomisine sanayi ve ticaret hayatı ile o oranda katkı yapmaktadır ki, kendisinin entegre şehir dengesi bozulursa, hiç şüphesiz bu netice bütün Türkiye'yi etkileyecektir.

İlişik olarak, şehirleşme hareketleri gelişmiş ve ekonomileri ileri olan Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Batı Almanya, Rusya ve Japonya'nın gayrisafi millî hasıla grafiklerini veriyoruz.

Fikir İşçilerinin sevk ve idaresinde « Kadro - Karakter »

Metin SÜDEN

MESLEK SEÇİŞİ

İşletmelerin idaresi, büro memuru ve müstahdem kadrolarını dolduran elemanlarından azâmî verimin alınması, teknik servistekilerine nazaran daha yoğun incelemelerin yapılmasını zarurî kılmaktadır. Nitekim, her iki kolda da optimal randman, muayyen tahsil ve tecrübeye dayandığı gibi, çalışma dalının elemanında aradığı şahsî kabiliyet ve meslekî istidadın da mevcudiyeti lüzumludur.

iBlindiği üzere, meslek seçiminde istidad ve kabiliyetin yanısıra, çok kere, mesleğin gösterişi rol oynamaktadır. Ancak mesleğin gösterişliliği devamlılık arz etmez. Örneğin, harp yıllarında yetişen çocuklar, ürekli muharebe haberlerinin, kahramanlık menkıbelerinin teşiri altında yetiştiklerinden, yakından gördükleri ubayların câzip üniformaları, disiplinli hareketlerinden edindikleri derin intibalar onların askerlik mesleğini seçmelerine sebep teşkil eder. Herhangi bir fen koluındaki yenilikler, icâtlar dolayısı ile yapı-

lan yayınlar körpe dimağlarda derin izler bırakır. Tabiatı ile mesleklerin birbirlerine nisbeten daha çok kazanç sağlaması neticesi üstün yaşama seviyesine eriş-tirmesi ileride yapılacak seçimi önceden yaptırabilecek niteliktedir. Aile ve okunan okullarda öğretmenlerin teşviklerinin yardımı ile, mesleklerin dış görünüşleri, çok defa belli bir meslekte ilerlemek için lüzumlu olan istidad ve kapasiteyi geri plâna atar.

Bununla beraber, zeki, çalışkan ve sebâtlı olanların başaramıyacakları bir eğitim kolu olmayacağı, hatta istidatlarının tamamıyla zıddı bir dalda üstün başarı sağlamaları da, ender olmakla, beraber mümkündür.

Muayyen bir meslek eğitimi görmüş ayrıca tecrübe edinmiş kimselerde, men-sup oldukları mesleğin idareci ve teknik kadrolarında ilerleyip zirveye ulaşmaları istidatlarına temel olan karakterlerinin bir verisidir.

Bu sebeple, uzun vâdede müsbet so-

nuçlar alınacağı tahmin edilse bile, yeni işe alınan personele vazife tevdiinden evvel karakterlerinin tesbiti, verimlilik için, ön plânda gelmektedir. Böylece, meslekî istidat ve bilgisi bilinen bir yeni elemanın karakterini de öğrenmekle müessesede geçeceği farzedilen bütün çalışma hayatı için kesin bir 'rota' çizilebilir. Bu tertibin yardımı ile sevk ve idare kademelerinde personel için alınacak kararlarda isabet nisbeti büyük olur, yeni işte veya sorumluluk kademesinde geçmesi mutad olan 'alışma devresi' kısılır.

Yıllar sonra boşalacak, fakat uzun bir tecrübeyi zorunlu kılan vazifelere zamanında yetişmiş elemanların tayini gecikmeden ve işletme bünyesi içinden yapılarak görev kesiksiz yürütülmüş olacağı gibi, ilgili personel de kendi bakımından ilerde deruhte edeceği görevi bilerek, benimsenerek nazarî ve tatbiki bilgisini sağlamlaştırır, fırsat kaçırmamak için hazırlıklı buunur.

Aşağıda bu konuda, ilgi çekici klâsik karakter tasnifi verilmektedir. Basit bir değerlendirmede önsezilerin büyük etkisi vardır. Yanıltıcı bir durumdan mümkün mertebe sakınmak, görüşlerin daima aldatıcı olmasından kaçınmak için ilk önce karakter araştırması yapmak hatalı bir karar alınmasına engel olabilecek önemde bir çaredir.

Personelin işe alınmasında ve tayinlerde «yerinin adamı» kesinliğine varılması, yetkili veya yetkililerin bahis konusu kişinin eğitim, bilgi ve tecrübelerinden evvel manevî varlığının çekirdeğini teşkil eden karakter özellikleri üzerinde durmalar ve iş ünitelerinde, edinilecek sonuçlara göre, faydalanmaları gerekir. Meslekte gerçekten liyakatları tesbit ve takdir edilen elemanların karakterlerine uygun işlerde çalıştırılmaları gereğinin yanında iş arkadaşlarının durumları ve davranışları da önem taşır. Üstün verim sağ-

lanabilecek bir iş etrafın tesiri altında tamamen aksi neticeler de verebilir.

Ayrıntıları ile incelemek bir meslek dergisinin hudutlarını aşacağından, ilgi çekeceği umularak karakter çeşit v özelliklerinden kısaca bahsedilecektir.

KARAKTER ÇEŞİTLERİ Çalışma hayatını müesseseye bağlayan personelin karakter özelliklerini sicil kartının başına kaydedip, terfi ve tayin planlamasında en üstün verimi ne gibi görevlerde gerçekleştirebileceğinin önceden tahmin edilmesi, tam bir istifadeyi sağlayabileceğinden, «çalışma kaçacağı» gibi zarar doğuran halleri önler. Genel olarak karakter bilgisi tipleri aşağıdaki şekilde sınıflandırılmaktadır :

- Heyecanlılar :** a) Faal aa) Muhterisler (yantesirler, akisler)
b) Öfkelliler (ilktesirler)
b) Gayrıfaal ba) Duygulular (yantesirler, akisler)
bb) Sinirliiler (ilktesirler)

- Heyecansızlar :** a) Faal aa) Lenfaviler, tembeller (yantesirler, akisler)
ab) Kanlılar (ilktesirler)

- b) Gayrıfaal ba) Duygusuzlar (yantesirler, akisler)
bb) Şekilsizler (ilktesirler)

Heyecan olayların kişinin zihnî hayatında meüdana getirdiği bir durum olup edinilen izlenimler düşüncenin yardımıyla ruh) hayatta az vlya çok akisler yaratır. İzlenimin etkisi çalışma, davranış, düşünme, öğrenme gibi konulara tesir ettiği gibi, şahıs kendini heyecanlandıran olaylara teveccühle ilgi gösterir. Aksine, ilgi çekici bulmadığı olaylarda heyecan duymaz. Heyecan kişinin olaylar karşısında gösterdiği ruhi tepkidir.

F a a l durumu yaratan heyecandır. Faal kimse kadere karşı çıkar, onu tanzim etmek ister. Engelleri aşar, hattâ isterse yaratır da...

Faaliyet dış etki tanımadan olayları yaratabilme ve yürütebilme gücüdür.

Y antesirler, Akisler olayların ardından kişide kalan kısa veya uzun süreli, az veya çok şiddette etkidir. Olayların şuurdaki etkilerinin devamlılığı, yeni etkiler yaratması ilk izlenimlerin doğurduğu ruhî olayları meydana getirirler. Bunlar esas olayla ilgisi olmayan değişikliklere, davranışlara sebep olabilirler. Şuurdaki zihnî olaylar eskilere meylederse yantesirler bahis konusu olmaz. İlk olaylara teveccüh ve onların sınırlı etkisi ilktesirleri gösterir. İlk tesirler bu bakımdan olayların izlenimlerin kısırlığı olarak tanımlanabilir.

Kişinin her hangi bir karakter tipinin özelliklerine sahip olması onu emsaline nazaran yüksek veya alçak güçte biri olarak tanımlanmasını gerektirmez. İdarecilikte başarılı olamayacak bir «şekilsiz» işletmenin reklâm, propaganda gibi servislerinde üstün başarı sağlayarak, bir müddürden daha fazla faydalı olabilir. Nitekim, geçmişteki ünlü kişilerin muhtelif tip karakterde olmaları, her karakterin ayrı ayrı meziyetlere imkân verdiğini göstermektedir. Karakter bir ham madde olarak kabul edildiği takdirde, onun özelliklerine uygun istikâmette işlenmesi, altından yapılan ziynet eşyalarına mukabil, nisbeten ucuz ve bol diğer madenlerden, tahtadan, taştan yapılan fakat son derece cazip, faydalı eşyaların durumlarıyla kıyas edilebilir. Güzel sanatların taş veya tahaya nasıl bir kıymet kazandırdığı gününolarak, maîşet temini amacı ile dir. Bedeni varlığını devam ettirmek, yaşatmak için manevî varlık tazyik edilmektedir. Üstlerinin yaşlı ve tecrübe sahibi, olmaları meydana gelen kompleksleri telâfi etmek

müzde açılan sergilerde gözlerimizin önüne serilmektedir. Maddi kıymeti önemsiz kayaların işlenmesi, pahalı madenlerin erişimeyeceği sanat değerlerini ortaya koymaktadır.

İnsan, her biri derin ve manevî dünyası engin bir yaratık, değişik bilinmeyenleri olan bir varlık, çalışma disiplinine girdiğinde «özerk»liğinden çokça kaybetmektedir. Bu kayıp ona türlü yönlerden tesir etmektedir. Çalışma hayatı, genel şöyle dursun arttırırılar da... Yeni kişilik, çalışacağı çevrenin ezip büzdüğü bir bakıma yeniden şekilleştirdiği kalıba girmektedir. Dış etkiler, artık bu kalıba göre kişiye izlenimler verecektir. İzlenimlerin etkileri karakter tipinin özelliklerine göre değişmektedir.

KARAKTER TİPLERİNİN ÖZELLİKLERİ :

H e y e c a n l ı : a) Faal : Dışa dönüklük, Ateşli hareketler, İçtimailik, Üstün çalışma kudreti

b) Gayrıfaal: Azalan heyecanlık, faaliyet korkusu, ezilme duygusu, yapmacık hareketler, değişik arzular, sıkıntı veb aşarısızlık duygusu.

c) Yantesir ve akisler: İhtiyat, ısrar, tutkularla gelişme, tesir altında kalma, geçmişe bağlılık.

d) İlktesirler: Hayal, ilgisizlik, intizamsızlık, isyankârlık, sebatlılık, hırçınlık, değişik his ve heyecan ihtiyacı.

H e y e c a n s ı z : a) Faal : Soğuk davranışlar, afâkilik, sebat, cesaret, heyecanlılara itimatsızlık,

b) Gayrıfaal: Çok az faaliyet, kayıtsızlık, inisyatif noksanlığı,

- c) Yantesir ve akisler: İntizam, sadakat, metanet, adalet duygusu, prensiplere riayet, tasarruf, muvazeneli davranış.
- d) İlketisirlir: Muhite uyma, uysallık, tehlikeye karşı umursamazlık.

F a a l : a) Yantesir ve akisler: Teşkilâtçılık, içtimailik duygusu, muntazam çalışma, sebat.

- b) İlketisirlir : Kolaylık, itimat, emre amâde olma, nüktedanlık, çabuk karar verme, neş'e.

G a y r ı f a a l : a) Yantesir ve akisler: Melankoli, içedönüklük, pasif mukavemet, zoraki davranışlar, kararsızlık, yalnızlıktan hoşlanma, yere bağlılık.

- b) İlketisirlir: Mukavemetsizlik, bağlılık, itaat, kayıtsızlık, ihmâlcilik, müsriflik.

D ü ş ü n c e l e r : Bir idarecide aranılan vasıflar, eğer sanatkâr ustabaşında da aranılacak olursa, ustabaşı işinin ehli bir sanatkâr değil, fakat işinin kalitesini yükseltmeyen, gelecekte kendisini idareci görmek isteyen «rahatsız» bir kişidir. Burada, mesleklerinin en yüksek seviyesine çıkmak başarısını gösterip kendilerine gıpta ile bakılan kimselerin imrenilen durumunun rolü vardır. Meşhur bir artist, banker, diplomat, denizci örnek olarak alınan, hayatları hayallerde fazlasıyla mübalağa edilen kişilerdir. Buna rağmen, karakterler özelliklerinin, hiçbir zaman, başarılarına en büyük bir şans teşkil ettiği gerçeği ne düşünülür ne de şahsa göre hoşa gitmeyen karakter özellikleri kabul edilir.

«İŞ»İN VAZGEÇİLMEZ ÖNEMİ

Fikir işçilerinin faaliyetleri daha ziyade 'hizmet' gibi görünmeyen neticeleri

verdiklerinden çalışma anında kesin bir kanaat edinmek oldukça güçtür. Karakter seçimi idareciye faydalı bir ipucu verebilir. Emir altında üstün randıman veren eleman âmir durumuna geçince sendeleyebilir, bunun aksi de varittir. Formalitelere itaatte kusuru görülen, buna karşılık inisiyatifin lüzumlu olduğu mevkilerde karakterinin müsaadesi sebebiyle yüksek verim sahibi memurlara rastlanmaktadır.

Genel olarak, iş hayatında işe önem verilecek yerde üst-üst durumu gözönünde tutulmaktadır. Bu son derece zararlı neticelere varacak bir düşünce tarzıdır. İş hangi kademede olursa olsun sevk ve idareden önemlidir. Ayrıca bir fonksiyon olarak orta derecede memurun yaptığı işe, müdürünkü kadar önem verilmelidir. Şahsın durumu yanlış bir değerlendirmeye götürmektedir. Bir müessesenin muhaberatına bakan memurunun kadro durumu ne olursa olsun «iş»inin önemi küçümsenebilir mi?... Vücutsuz bir baş ne işe yarar?... adma, duyma hassalarına sahip olmayan bir vücut mükemmel midir? Değil el ve ayakların eksikliği bir paraktan kısmen olsun mahrumiyetin insanın yaşantısına ters etkisi olduğu gerçektir değil midir?... Her uzvun mümkün olduğu kadar geliştirilip bir parçasını teşkil ettiği vücuda azami faydayı vermesi gayreti içinde bulunmaktadır. Okullarda ders programları mânevi varlığı hedef tutan temrinler yanında vücudun geliştirilmesi amacı ile jimnastik ve spor derslerini de içine almaktadır.

Biri şletmede hademe olarak vazife gören kimsenin görevini hakkı ile yapıp mükemmelleştirmesi müessesenin yükselmesine yardım eder. Küçük veya büyük memur olma duygusu bir takım komplekslere meydan verdiği zaman «iş» önemini kaybeder, kaybettığı kadar da aksar. Karakteri icâbı pasif bir görevi benimseyen memurun vereceği randıman, aktif olarak vereceğinden üstün olmaktadır.

Buna rağmen, terfi'lerde karaktere lâıyk olduğu önem verilmezse, sevk ve idare mertebesine yükseltilem başarılı memur karakteri icâbı lüzumlu aktiviteyi göstere-miyecek âmir durumunda memur kalacaktır.

DEĞERLENDİRME

Esas «iş» olarak alındığında, bahis konusu eleman'ın görevinde başarı göstermesi ile beraber «iş»te ilerleme meydana getirip getirmediği gerçek değerini de ortaya koyacaktır. Verilen işi doğru yapmak lehde bir kanaat yaratır. Ancak bu memurun kendi için çalışmasıdır. Faydalı bir yenilik getirmesi «iş»teki hâkimiyetini ve kudretini belli eder. Bu sebeple personelin müessese bünyesinde vâki hizmetlerinin değerlendirilmesinde, verimliliğinin, müessesenin kârlılığında ve gelişmesindeki oranı yönünden incelenmesi gerekir. Kârlılık, az veya çok nisbette riski de beraber götürür. Bir hareket konusudur. Personelin derecesi ne olursa olsun riskten korunmak için işten kaçınması savunulamaz. «İş»i mükemmel-

leştirmek için yapılacak yeniliklerde elbette risk olacaktır. Risk normal işlerde de mevcuttur. Tamamiyle riskten kaçınmak çalışmakla eşittir. Bu itibarla değerlendirmede yapmaktan çekinilmek suretiyle müessesenin mahrum olduğu kâr da dikkale alınmalıdır. Bu çok önemlidir. Mutad işlerinden dışarı çıkmayıp, genellikle «iyi memur» vasfını kazanan memurlar, hiç hata yapmamak pahasına «iş»lerini geliştirmek, inisyaflerini kullanmaktan çekinerek, müesseseyi kâr'dan mahrum bırakanlar arasında bulunmaktadır. Bunda her hâlde karakterin de büyük rolü vardır. Kendine güvensizlik besleyen kimsede mes'uliyet hissi ve çabuk karar alma niteliği aranmamalıdır. Bu onların bir kusuru değil, fakat karakterleri gereğidir. Uygun bir işte çalıştırılmaları ile azamî verimlerini vereceklerdir. Bu bakımdan personelin terfiine medâr olacak değerlendirmede, sadece verimlilik kıstasının da önemli olması yeterli değildir. Kabiliyeti ile beraber karakterine de uygun düşen bir «iş»te görevlendirilmesi, müessesenin alacağı verime de faydalı olacaktır.

TÜRKİYE **BANKASI**

paranızın... istikbalinizin emniyetidir

**DÜNYADA
EN ÇOK SATILAN
ÇAMAŞIR MAKİNASI
ELEKTRİK SÜPÜRGESİ**

MATAŞ TİCARET A. Ş.
Halaskârgazi Cad. 133 Pangaltı - İstanbul Tel: 46 20 75

7/112068

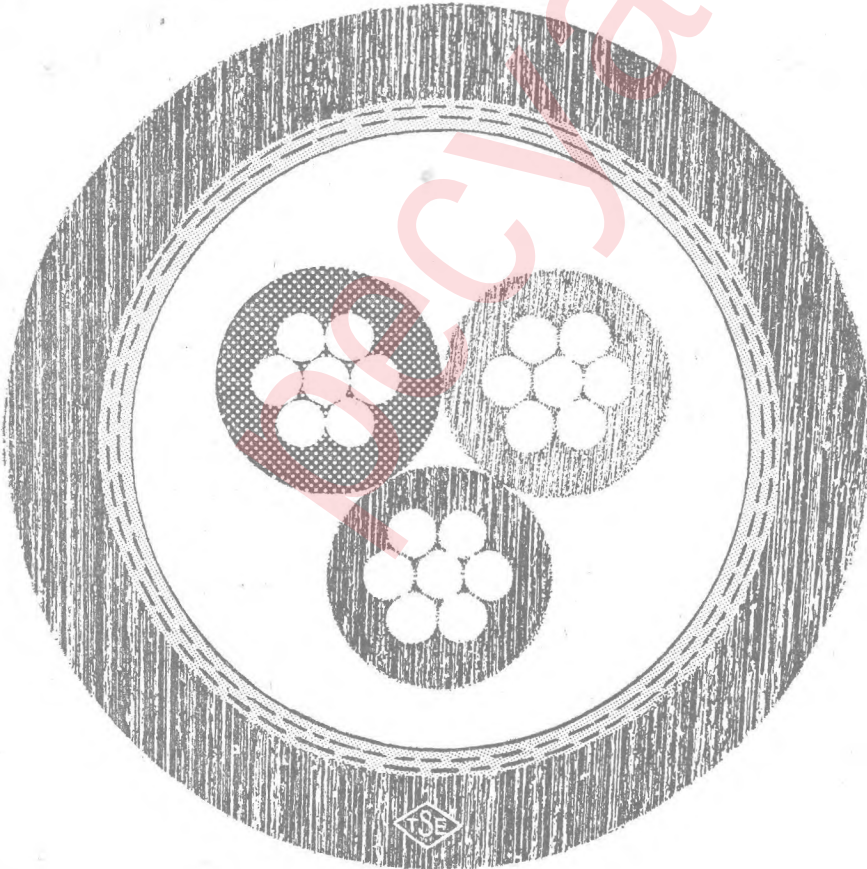
ENERJİ NAKLİNDE

Candamarı

Bir sınaî tesis insan vücuduna benzer. Her ikisinin de enerjiye ihtiyacı vardır. Sınaî tesisin enerjisi elektrik, candamarıda enerjiyi nakleden yeraltı kablosudur.

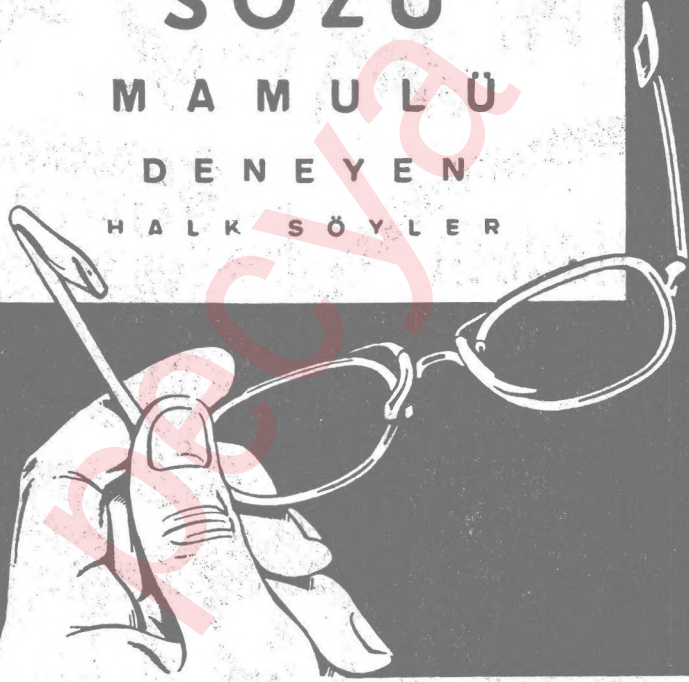
Devamlı enerji için daima KAVEL'e güveniniz.

KAVEL

KABLO VE ELEKTRİK MALZEMESİ A.Ş.
İSTİNYE - İSTANBUL tel: 63 34 00

**S
ON
SÖZÜ
MAMULÜ
DENEYEN
HALK SÖYLER**

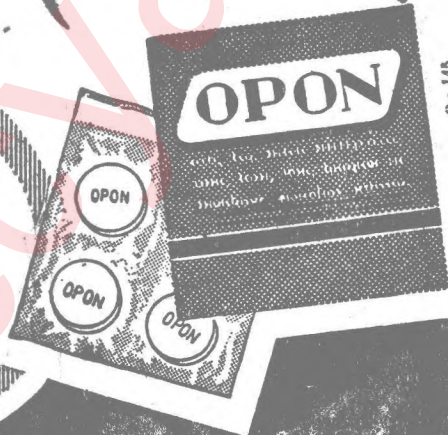
Halkımız, Arçelik'e güveniyor,
Arçelik'i tercih ediyor ve büyük çoğunluk
"Arçelik Rahatlığı" içinde yaşıyor.

ARÇELİK

Hergün dünden ilerde

**Şiddetli
baş
ağrılarına
karşı**

OPON
KULLANINIZ

**OPON, baş, diş, adale, sinir, lumbago,
romatizma ağrılarını teskin eder**

**OPON, bayanların muayyen zaman-
lardaki sancılarında faydalıdır**

ARSLAN

tek

veya

BLOK

• ateş tuğlası

ateş harçları

izolasyon tuğlası

• yapı tuğlası

EYÜP—İSTANBUL

Fab. : 23 22 10

Mz. : 44 30 40

st

ASABÎ...

...baş ağrılarına karşı

GRİPİN

faydalıdır

GRİPİN, baş, diş, adale, sinir, lumbago ve romatizma ağrılarını teskin eder

GRİPİN, grip ve nezle başlangıcında birçok fenalıkları önler

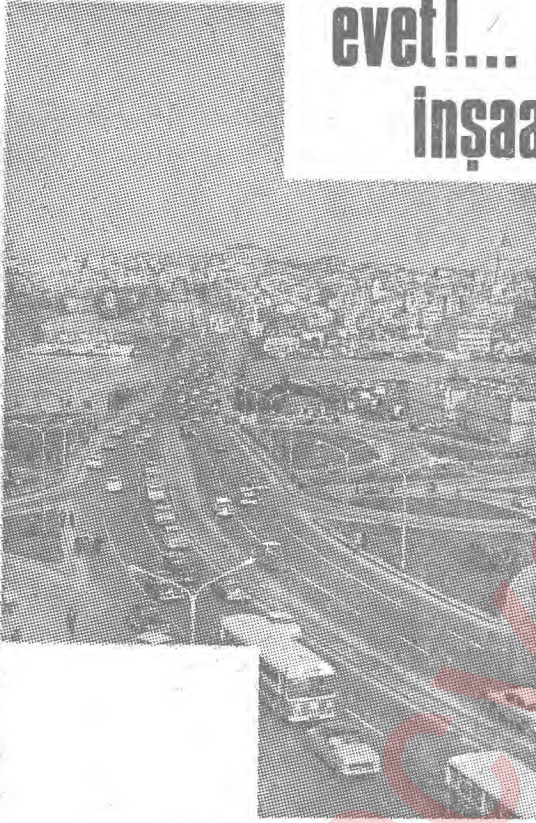
GRİPİN, 4 saat ara ile günde 3 adet alınabilir

(Yeni Ajans : 1108)

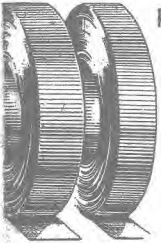
evet!...

inşaatların,

**binaların
hatta yolların
can
damarları
vardır...**

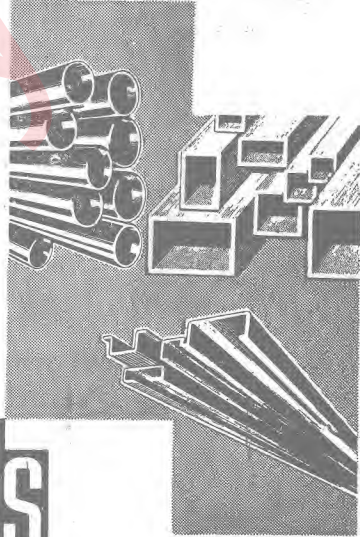

BORU SANAYİİ mamulleri çelik eşya sanayii, çelik
konstrüksiyon, otomotiv sanayii, tesisatlar,
yer altı su şebekesi, bisiklet, motosiklet, sulama
tesisleri, enerji nakil hatları, tekstil sanayii
ve klima tesislerinin en üstün
kaliteli malı... İşnizin can damarıdır

Madeni eşya sanayinde kullanılan
muhtelif vasıf ve eb'atlarda
soğuk çekilmiş çemberler ve
ambalaj çemberi

BS

BORU SANAYİİ A.Ş.

İSTANBUL

Tophane, Salıpazarı Han Kat 8 İstanbul Tel: 490002 - 490003

yüzlerce boya...
yüzlerce isim var...
fakat en iyisi,
ÇBS boyalarıdır.

Evet, ÇBS Boya Sanayii modern tesislerinde, mütehassıs kimya mühendisleri ve personel kadrosunun idaresinde her çeşit boya ve yardımcı maddelerini sizler için imal etmektedir.

İşte ispatı...

ÇBS plastik boyaları her zevke uyan cazip renkleri ve üstün kalitesiyle evinize, büronuza hasılı bulduğunuz, çalıştığınız her yere canlılık kazandırır.

BELCO sellülozik boya çeşitleri dünya sellülozik boya sanayiline

yepyeni bir sistem, yepyeni bir kalite getirmiştir. Bütün Batı ülkelerinde olduğu gibi yurdumuzda da tercihle tatbik edilmektedir.

DAHA İYİSİ YOKTUR

ÇAVUŞOĞLU BOYA SANAYİİ - İSTANBUL
KARAKÖY, FERMEHCİLER NO. 56-58 TEL: 49 67 10 (DÖRT HAT)

Efes Pilsen

ile

mutlu dakikalar...

Yorucu bir günden sonra, ailece, sofranın etrafında toplanmak ne büyük zevk! Bu ahenk ve mutluluk havasını tamamlamak için, bir Efes Pilsen açın. Efes Pilsen tam aradığınız biradır. Neden?..... Çünkü Efes Pilsen bütün dünyada en çok içilen Pilsen tipi biradır, Efes Pilsen damağınızda uzun müddet unutamıyacağınız nefis bira tadı bırakır.

Efes Pilsen

aradığınız
hakiki

Tamamen öz Türk sermayesi ile kurulan Efes Pilsen'de hiçbir yabancı ortaklık yoktur. Bu sebeple patent hakkı ve kâr trans-

YENİLİK BASIMEVİ

Cağaloğlu Yokuşu, Cemal Nadir Sokağı
Büyük Milâs Hanı No. 45 - 46 - 47 - 48
Telefon : 27 11 53 - 22 56 41 İstanbul

DİZGİ
BASKI (TIPO-OFSET)
CİLT

" Kartvizitten Gazeteye Kadar ..
bütün işlerinizde güvenle
başvuracağınız en yetkili müessese

BUGÜNÜN
KÜÇÜKLERİ
YARININ
BÜYÜKLERİDİR.

ÇOCUKLARINIZI
TASARRUFA
ALİŞTİRİNİZ

T.C.ZİRAAT BANKASI

TEKEL

**ŞARAP
SANAYİİNDE**

**5
ŞÖHRET**

buzbağ
trakya
ürgüp
barbaros
narbağ